

**RAHVUSVAHELINE KÜNOLOOGILINE FÖDERATSIOON (FCI)
(AISBL)**

Place Albert 1er, 13, B – 6530 Thuin (Belgia), tel : +32.71.59.12.38, faks : +32.71.59.22.29, internet: www.fci.be

EESKIRJAD JA JUHISED

**SÕNAKUULELIKKUSE
KATSETEL
OSALEMISEKS
KLASSIDELE SK1, SK2
ja SK3**

1. jaanuar 2016

SISUKORD

I	SÕNAKUULELIKKUSE KATSETE JA VÕISTLUSTE KORRALDAMISE, JUHTIMISE, HINDAMISE JA KATSETEL OSALEMISE EESKIRJAD.....	3
1.	Ametlike sõnakuulelikkuse katsete ja võistluste korraldamine.....	3
2.	Sõnakuulelikkuse katseid puudutavad riiklikud eeskirjad ja juhised.....	3
3.	Osavõtuõigus sõnakuulelikkuse klassides.....	3
3.1	Tervis.....	4
3.2	Antidoping ja vaktsineerimise reeglid	4
3.3	Agressiivsus.....	4
3.4	Emased koerad jooksuajal ja tiined emased koerad.....	4
3.5	Muutused välimuses.....	4
3.6	Steriliseeritud või kastreeritud koerad	4
3.7	Koerte kontrollimine	5
3.8	Teised eeskirjad.....	5
4.	Sõnakuulelikkuse võistluste hindamisõigus.....	5
5.	Pealiikumisjuht	5
6.	Võistluste korraldus.....	5
7.	Koerajuhi kohustused ja koera varustus	5
8.	Koera käitumine / diskvalifitseermine.....	6
9.	Teised eeskirjad.....	6
II	VÕISTLUSTE PRAKTILINE KORRALDUS JA VARUSTUS	7
10.	Võtete järjekord võistlusel.....	7
11.	Hindamiseks ettenähtud aeg päevas ja võistlejate arv.....	7
12.	Võistlusväljaku suurus ja vahemaad võtete vahel.....	7
13.	Varustus	8
III	AUTASUD JA ÜLEMINK ÜHEST KLASSIST TEISE.....	9
IV	VÕTTED JA KOEFITSENDID	10
V	VÕTETE ÜLDISED SOORITUS- JA HINDAMISJUHISED JA EESKIRJAD.....	12
14.	Võtete üldised sooritus- ja hindamisjuhised ning eeskirjad.....	13
14.1	Võtete sooritamine.....	13
14.2	Võtete hindamine.....	16
VI	ÜKSIKUTE VÕTETE ÜLDISED SOORITUS- JA HINDAMISJUHISED JA EESKIRJAD.....	19
KLASS SK1.....		19
KLASS SK2.....		26
KLASS SK3.....		36
LISA 1.1		50
LISA 1.2		51
LISA 2		52

Sõnakuulelikkuse koolituse (SK) eesmärk on õpetada koertele koostöövõimet ja sõnakuulelikku käitumist. Eriti oluline on pöörata tähelepanu koera ja koerajuhi vahelisele heale kontaktile ja sellele, et koer on valmis kuuletuma ka siis, kui ta on koerajuhist eemal. Koera ja koerajuhi koostöö peab peegeldama nende omavahelist head suhet.

Käesolevad reeglid ja juhised on koostatud edendamaks sõnakuulelikkust kui sporti ning toetamaks võistlemist ka väljaspool oma asukohariiki.

Neid reegleid ja juhiseid kasutatakse sõnakuulelikkuse katsetel kõigis riikides, mille kennelliidud on võtnud vastu otsuse neid järgida.

Rahvusvahelistel sõnakuulelikkuse võistlustel (kus antakse CACIOB sertifikaat) peab alates 1. jaanuarist 2016 järgima SK3 reegleid.

Tuleb tunnistada teiste, erinevate võtetega sõnakuulelikkuse katsetel saavutatud tulemusi, kui need vastavad siin esitatud nõuetele.

I SÕNAKUULELIKKUSE KATSETE JA VÕISTLUSTE KORRALDAMISE, JUHTIMISE, HINDAMISE JA NEIL OSALEMISE REEGLID

1. Ametlike sõnakuulelikkuse katsete ja võistluste korraldamine

Iga FCI-sse kuuluv riik otsustab, millistel klubidel ja organisatsioonidel on õigus korraldada ametlikke sõnakuulelikkuse katseid ja võistlusi.

2. Sõnakuulelikkuse katseid puudutavad riiklikud eeskirjad ja juhised

On soovitatav, et kennelliidud avaldaksid oma kodulehekülgedel kogu vajaliku informatsiooni riiklike eeskirjade ja riigis kehtivate erinõuete kohta, teabe loomade riiki toomist ja võistlustel osalemist puudutavate õiguslike normide kohta ning lisaks ka sellised andmed nagu osalemistasu ja pangakonto, kuhu see tuleb maksta, et kõigil soovijatel oleks võimalik osaleda võistlustel mistahes FCI liikmesriigis. On samuti soovitatav, et kõigile võistlustele registreerunutele saadetakse memo (teabeleht) kogu vajaliku võistlustel osalemist ja riiklike erinõudeid puudutava informatsiooniga.

3. Osavõtuõigus sõnakuulelikkuse klassides

Sõnakuulelikkuse võistlustel osalemise õigus määratletakse koera asukohamaa eeskirjadega ja selle riigi eeskirjadega, kus võistlused toimuvad. Riiklikud reeglid sätestavad, millistel koertel lubatakse võistelda sõnakuulelikkuse võistlustel (SK1, SK2 ja SK3). Osavõtuõiguse tingimused peavad olema avaldatud riigi kennelliidu koduleheküljel.

Vanus, millest alates võib osaleda SK1 võistlustel, peab olema määratletud iga riigi riiklike eeskirjadega. Koer peab siiski olema vähemalt 10-kuune, kui selle riigi reeglitega, kus võistlused toimuvad või selle riigi reeglitega, kus koer on registreeritud, ei ole sätestatud teisiti. SK3. võistlusklassis võistlev koer peab olema vähemalt 15-kuune.

On iga riigi otsustada, millised riiklikke sõnakuulelikkuse klasse tunnustatakse, ja millised nõudmised peavad olema täidetud, enne kui koeral lubatakse mingis kindlas klassis võistelda. Rahvusvahelistel sõnakuulelikkuse võistlusel osalemiseks peavad siiski nii koerajuht kui ka koer olema oma asukohariigis üheskoos läbinud vähemalt korra eelmise kõrgeima sõnakuulelikkuse klassi (SK2 või klass, milles kasutatakse sellele klassile vastavaid võtteid).

On iga riigi otsustada, mitu korda võib koer osaleda sama klassi võistlustel pärast seda, kui ta on saavutanud esimest korda 1. järgu (suurepärase). *See info peab olema avaldatud riikliku kennelliidu veebisaidil.* Kui koer on võistelnud teatud klassis, ei saa ta enam võistelda madalamas klassis.

3.1 Tervis

Sõnakuulelikkuse võistlustest ei saa osa võtta koerad, kes on pimedad, põevad nakkushaigusi või kellel on kidaussid, sügelisestad või muud parasiidid, samuti agressiivsed koerad. Osaleda ei või ka koerad, kes on plaasterdatud, õmblustega või sidemetes.

3.2 Antidoping ja vaksineerimise reeglid

On kohustuslik kinni pidada koera asukohariigi ja selle riigi, kus võistlused toimuvad, antidopingu ja vaksineerimise eeskirjadest. Need eeskirjad peavad olema avaldatud selle riigi veebisaidil, kus võistlused toimuvad.

3.3 Agressiivsus

Agressiivsetel koertel ei ole võistluste territooriumile pääs lubatud. Kohtunik diskvalifitseerib iga koera, kes ründab või üritab rünnata inimest või teist koera. Juhtum kantakse sisse koera võistlusraamatusse ning aruanne saadetakse koera asukohariigi ja võistlust korraldava riigi kennelliitu.

3.4 Emased koerad jooksuajal ja tiined emased koerad

Emased koerad, kellel on jooksuage, lubatakse võistleva vastavalt selle riigi eeskirjadele, kus võistlused korraldatakse. *Vastav informatsioon peab olema avaldatud võistlusi korraldava riigi veebisaidil.* Emased koerad, kellel on jooksuage, peavad võistleva viimastena. Neid tuleb võistluspaigast eemal hoida, kuni teised koerad on lõpetanud oma sooritused.

Üldreeglina ei tohi võistelda emased koerad, kellel on võistluspäeval väljaarvutatud poegimiseni jäänud vähem kui neli nädalat, ja koerad, kes on poeginud vähem kui kaheksa nädalat enne võistlust.

3.5 Muudatused välimuses

Kupeeritud saba või kõrvadega koerad, või koerad, kelle välimus on mõnel muul viisil kosmeetilistel põhjustel muudetud, võivad võtta võistlustest osa ainult vastavalt koera asukohariigi ja võistlusi korraldava riigi eeskirjadele.

3.6 Steriliseeritud või kastreeritud koerad

Steriliseeritud ja kastreeritud koerad võivad võistlustest osa võtta.

3.7 Koerte kontrollimine

Vajadusel peab kohtunik kontrollima koeri väljaspool võistlusplatsi enne võistluste algust.
Riiklikes eeskirjades võib olla sätestatud nõue kontrollida kõiki koeri.

3.8 Teised eeskirjad

Kui sõnakuulelikkuse võistlus toimub koos koertenäitusega, siis ei tohi olla nõuet, et koer peab osalema näitusel.

4. Sõnakuulelikkuse võistluste hindamisõigus

Sõnakuulelikkuse võistluste kohtunikel peab olema sõnakuulelikkuse hindamiseks vajalik koolitus, nende pädevuse peab kinnitama oma riigi kenneliit.
(Teistest riikidest kutsutud kohtunike kvalifikatsiooni ja keeleoskust peab kontrollima nende asukohariigi kenneliit).

Kohtuniku sobimatus seoses võimaliku erapoolikusega: *Kohtuniku sobimatus seoses võimaliku erapoolikusega määratakse riiklikes eeskirjades.*
Rahvusvahelistel CACIOB-i sertifikaadi võistlustel tuleb järgida FCI sobimatuse eeskirju.

5. Pealiikumisjuht

Võistlusele peab olema määratud pealiikumisjuht. Pealiikumisjuht vastutab sõnakuulelikkuse võistluse praktilise korraldamise eest ja tal peab olema vastav kvalifikatsioon. Kvalifitseeritud liikumisjuht peab juhendama võtteid klassides SK2 ja SK3, soovitatavalt ka klassis SK1. Kui võistlustel osaleb võistlejaid välismaalt, siis on soovitatav leppida eelnevalt kokku, mis keeles võtteid juhendatakse. SK3 klassis peab liikumisjuht olema võimeline juhendama võtteid inglise keeles või keeles, mis on ühiselt kokku lepitud.

Kui võtted on jagatud kahe või enama kohtuniku vahel, peab võistlustel olema ka vastav arv liikumisjuhte. Igal võistlusväljakul peab olema vähemalt üks liikumisjuht.

6. Võistluste korraldus

Sõnakuulelikkuse võistlusi juhivad päeva (pea)kohtunik ja pealiikumisjuht. Kui võistlustel on rohkem kui üks kohtunik, määratakse üks neist peakohtunikuks ja kohtunike meeskonna juhiks.

Vahejuhtumite korral, mis ei ole lahendatavad käesolevate eeskirjade ja juhenditega, on kohtuniku (või peakohtuniku poolt juhitava kohtunike meeskonna) otsustada, kuidas toimida või juhtumit hinnata.

7. Koerajuhi kohustused ja koera varustus

Koerajuhi kohustused võistlejana algavad hetkel, mil ta siseneb võistlusalasse, ja lõpevad pärast autasustamiseremooniat. Koerajuhid peavad järgima etteantud reegleid ja juhiseid. Koerajuhilt eeldatakse korralikku käitumist ja sobivat riietust.

Kohtunikul on õigus koerajuht, kes reegleid ei järgi või käitub mingil muul viisil kohatult, võistlustelt kõrvaldada. Kohtuniku otsus on lõplik ning võistlejal ei ole õigust seda vaidlustada.

Koerajuht peab enda kohaloleku kirja panema vähemalt 30 minutit enne sõnakuulelikkuse võistluse algust.

Koera karistamine on keelatud.

Lubatud on ainult tavalised kaelarihmad (pandlaga või poovad kaelarihmad). Ogadega- või elektrikaelarihmad ning muud piiravad esemed ja vahendid, näiteks suukorvid, on keelatud. Need piirangud kehtivad võistluse algusest kuni lõpuni.

Võtete soorituse ajal on koertel keelatud kanda tekke, mantleid, trakse, vihmajopesid, susse, sokke, sidemeid, plaastreid jms.

Võtete ajal ja võtete vahepeal peab koer olema koerajuhi vasakul küljel. Koera on lubatud hoida koerajuhi paremal küljel, kui põhjuseks on koerajuhi füüsiline puue või erivajadus. Võistleja või meeskonna kapten peab sellest teatama peakohtunikule enne võistluste algust. Teavitama peab kõiki koera sooritust hindavaid kohtunikke, kes peavad omavahel kokku leppima koera paremal küljel hoidmise mõju sooritusele ja hindamisele. Kõik erikorraldused peavad olema õigustatud ega tohi häirida teisi koeri ja võistlejaid. Näiteks kui võistleja kasutab ratastooli, tuleb ta rühmavõtete puhul paigutada rivi äärde nii, et ta ei pea mööduma ühestki koerast peale enda oma.

8. Koera käitumine / diskvalifitseerimine

Kui koer ükskõik millises võistluse etapis (enne oma sooritust, selle ajal või pärast seda) hammustab, üritab hammustada, ründab või üritab rünnata inimesi või teisi koeri, siis ta eemaldatakse võistluselt. Kõik koera punktid tühistatakse, isegi kui ta on oma sooritused juba lõpetanud. Kahepäevaste võistluste ajal kehtib diskvalifikatsioon ka teisel päeval ja koer ei saa seega võistelda.

Juhtum kantakse sisse koera võistlusraamatusse ning sellekohane teade saadetakse koera asukohariigi kennelliitu ja võistlusi korraldava riigi kennelliitu.

9. Teised eeskirjad

Koerajuht ei tohi koos koeraga minna võistluste jaoks ettevalmistamisel olevale või valmishitatud väljakule ilma volitatud isiku (kohtuniku või pealiikumisjuhi) loata.

Klasside SK1 ja SK2 rühmavõtete (võtted 1) puhul peab rühmas olema vähemalt kolm ja saab olla kõige rohkem kuus koera. Võistlustel, kus koerte arv ei jagu kuuega, võib kohtuniku korraldusel olla kaks seitsme koeraga rühma. Klassis SK3 peab rühmavõtete (võtted 1 ja 2) puhul olema rühmas vähemalt kolm ja saab olla kõige rohkem neli koera, välja arvatud siis, kui terves klassis SK3 võistleb kokku ainult viis koera.

II VÕISTLUSTE PRAKTILINE KORRALDAMINE JA VARUSTUS

Võtete järjekord, võistlejate arv, võistlusväljaku suurus ja vajalik varustus

10. Võtete järjekord võistlusel

Võitluste kohtunikul (peakohtunikul, kohtunike meeskonna juhil) on õigus organiseerimistoimkonnaga nõu pidades otsustada, millises järjekorras võtted võistluse ajal sooritatakse ja kuidas neid omavahel rühmitatakse. Järjekord peab olema kõigi võistlejate jaoks ühesugune.

11. Hindamiseks ettenähtud aeg päevas ja võistlejate arv

Võistlused peavad olema korraldatud selliselt, et hindamisele ei kuluks rohkem aega kui umbes viis tundi päevas.

Tuleb silmas pidada, et teatud arvu koerte hindamiseks kuluv aeg sõltub võtete järjekorrast võistlusel, liikumisjuhi tööst, kohtunikust ja võistlusel osalevate koerte tõugudest.

Ligikaudsed hindamisajad:

SK1

Soovituslik on, et kohtunik ei hindaks klassis SK1 rohkem kui umbes 30 koera päevas. Tunni aja jooksul jõuab hinnata umbes kuus koera.

SK2 ja SK3

Soovituslik on, et kohtunik ei hindaks klassides SK2 ja SK3 rohkem kui 25 koera päevas. Hinnanguliselt võtab seitsme koera hindamine aega umbes kaks tundi.

Kui kohtunikke on rohkem ning iga kohtunik hindab kõigi koerte puhul ainult neid võtteid, mis on talle määratud, võib hinnatavate koerte arv olla suurem.

12. Võistlusväljaku suurus ja võtete vahelised distantsid

Sisetingimustes peab võistlusväljaku suurus klasside SK2 ja SK3 jaoks olema vähemalt 20 m x 30 m. Kui võistlus toimub välitingimustes, on soovituslik väljaku suurus vähemalt 25 m x 40 m. Klassi SK1 jaoks võib võistlusväljak olla pisut väiksem. Kui võtted toimuvad kahel või enamal väljakul, võib vähem ruumi vajavad võtted sooritada väiksemal väljakul. Väljaku piirjooned tuleb selgelt märgistada. Kohtunik otsustab, kas väljaku suurus on vastuvõetav või mitte. Kõik võtete kirjeldustes mainitud vahemaad on ligikaudsed.

13. Varustus

Võistluste korraldustoimkond peab vastutama selle eest, et allpool loetletud varustus, võistluste eeskirjad ja -juhendid ja teised vajalikud eeskirjad oleksid võistluspaigas saadaval.

Tõkked:

- Võistlustel peab olema laudadest kokkupandav umbes 1 m laiune hüppetõke, mille kõrgust saab reguleerida 10 cm kaupa alates umbes 10 cm kõrguselt kuni 70 cm kõrguseni. Külgpostide kõrgus peab olema umbes 1 m. Erinevalt *agility* võistlustel (liikuvusvõistlustel) kasutatavast aiast ei tohi tõkkel olla külgtiibu. Sellist hüppetõket vajatakse kõigis võistlusklassides.
- Avatud tõke, mis on umbes 1 m lai ja reguleeritava kõrgusega alates umbes 10 cm kõrguselt kuni 70 cm kõrguseni. Külgpostide kõrgus peab olema umbes 1 m. Tõke peab olema avatud, s.t. et selles on nõutud kõrgusel ainult üks 3 - 5 cm laiune plank või ümmargune latt läbimõõduga umbes 3 - 5 cm ja õhuke tugilatt, millega jalad / külgtalad on kinnitatud põhja külge. Ainult latt tohib olla toetatud ja toed peavad olema paigutatud nii, et koer saab hüpates lati maha ajada, sõltumata sellest, mis suunast ta hüppab. Lati toed peavad olema kergelt nõgusad (nagu lusikas), et tuul latti maha ei ajaks. Hüppetõkkel ei tohi olla külgtiibu. Seda hüppetõket kasutatakse lisaks eespool kirjeldatule klassis SK3.

Vt. hüppetõkete jooniseid ja kirjeldust lisast 1.

Sobivad toomisesemed:

- Kolm puidust hantlite sarja.
Klass SK3 jaoks peab igas sarjas olema kolm võrdse suurusega hantlit.
Klass SK2 jaoks on neid igas sarjas vaja ainult kaks.
Klass SK1 jaoks on vaja igas suuruses vaid üht hantlit.
Kõik sarjad peavad olema erineva suuruse ja kaaluga, et need sobiksid erineva suurusega koeratõugudele, teisisõnu on väikeste, keskmiste ja suurte tõugude jaoks ette nähtud erinevad sarjad. Kõige suurem hantel ei tohi kaaluda rohkem kui umbes 450 g. Igal koerajuhil on siiski õigus otsustada, millise suurusega hantlit ta soovib kasutada.
- Kolme erineva suurusega metallhantlid, millest suurim tohib olla umbes 200 g raskune.
Kasutatavad metallhantlid peavad kaalu ja suuruse poolest vastama koera tõule ja suurusele (väike - keskmine - suur). Igal koerajuhil on siiski õigus otsustada, millist suurust ta eelistab.
- Puidust äratundmisesemed, suurusega umbes 2 cm x 2 cm x 10 cm klasside SK2 ja SK3 jaoks.
  - Klassis SK2 peab iga võistleva koera kohta olema kuus äratundmiseset (kokku 6 x võistlevate koerte arv).
  - Klassis SK3 peab iga võistleva koera kohta olema kaheksa äratundmiseset (kokku 8 x võistlevate koerte arv).

Muu varustus:

- Tahvlid kohtunike punktide näitamiseks.
- Tahvlid, millele kirjutatakse või joonistatakse kaugjuhtimise asendid, või elektrooniline ekraan.
- Kriit, aerosoolvärv, teip, vms vahendid, mida saab kasutada näiteks ruutude ja ringide ning samuti algus ja lõpp-punktide märgistamiseks.

- Võistlustel peab olema piisav kogus märke ja koonuseid, et vajadusel ära märkida näiteks võtete algus- ja lõpppunktid, samuti võtete soorituskohad, nagu näiteks pööramise kohad jms. Märgid ja koonused peavad olema asjakohased ja sobivad. Märkide ja koonuste suuruse, nähtavuse ja värvi valikul tuleb silmas pidada nende otstarvet, s.t. kas need on mõeldud koerale, koerajuhile ja kohtunikule või liikumisjuhile. Näiteks ruutude nurki tähistavate koonuste kõrgus peab olema umbes 15 cm ja need peavad olema hästi nähtavad. Klassi SK3 võtte 6 peatumiskoht võib olla näiteks tähistatud väikese märgiga (ketas, mille diameeter on kõige rohkem umbes 10 cm või ruut, mille külg on kõige rohkem 10 cm) ja klassi SK3 võtte 7 peatuskoht peab olema tähistatud koonusega, mille kõrgus on umbes 10 - 15 cm. Klassi SK1 võtte 10 jaoks läheb vaja umbes 15-40 cm kõrgust koonust ja klassi SK3 võtte 8 jaoks umbes 40 cm kõrgust koonust.

III AUTASUD JA ÜLEMINK ÜHEST KLASSIST TEISE

SK1, SK2 ja SK3

1. järk	256 – 320 punkti	80 % Suurepärase
2. järk	224 – alla 256 punkti	70 % Väga hea
3. järk	192 – alla 224 punkti	60 % Hea

Koer, kes on saavutanud mistahes riigis oma võistlusklassis suurepärase tulemused (1. järk), võib võistelda järgmises klassis.

Riiklike reeglitega määratletakse, kui mitu korda lubatakse koeral võistelda samas klassis, pärast seda, kui ta on saanud selles klassis oma esimese suurepärase tulemuse.

Siiski lubatakse koeral võistelda samas klassis kuni ta on saavutanud suurepärase tulemuse kolm korda riigi kohta. Iga riik võib ise otsustada, milliseid auhindu, diplomeid, paelu ja rosette autasustamisel kasutatakse. Sõnakuulelikkuse paelte ja rosettide traditsioonilised värvid on must - punane - kollane.

Kui kaks või rohkem koera saavad sama arvu punkte ja soovitakse välja selgitada lõplik paremusjärjestus, liidetakse võtete 3, 5 ja 6 tulemused kokku. Kui ka nende võtete punktide summa on võrdne, lähevad need kolm võtet kordamisele.

IV VÕTTED JA KOEFITSIENDID

On soovitatav, et riiklikud sõnakuulelikkuse programmid sisaldaksid algklassi, mille koerad peavad läbima enne, kui nad alustavad võistlemist klassis SK1.

SK1	Võtte	Koefitsient
1.	Rühmas istumine 1 minut, koerajuht koera vaateväljas	3
2.	Kõrvalkõnd	3
3.	Seisma jäämine liikumise pealt	3
4.	Juurdekutsumine	3
5.	Istuma või lamama minek liikumise pealt	2
6.	Saatmine ruutu ja lamama minek	3
7.	Puidust eseme toomine	4
8.	Kaugjuhtimine	3
9.	Juurdekutsumine koos hüppega üle tõkke	3
10.	Ümber koonuse saatmine ja tagasitulek	3
11.	Üldmulje	2
		Σ 32
SK2	Võtte	Koefitsient
1.	Rühmas lamamine 2 minutit, koerajuht väljaspool koera vaatevälja	2
	Kõrvalkõnd	3
3.	Seismine ja/või istumine ja/või lamama minek liikumise pealt	3
4.	Juurdekutsumine koos seismise peatusega	4
5.	Saatmine ruutu, lamama minek ja juurdekutsumine	4
6.	Suunatud toomine	3
7.	Eseme äratundmine ja toomine	4
8.	Kaugjuhtimine	4
9.	Metallist eseme toomine koos hüppega üle tõkke	3
10.	Üldmulje	2
		Σ 32

SK3	Klassi SK3 reegleid ja juhiseid kasutatakse rahvusvahelistel sõnakuulelikkuse võistlustel, kus antakse välja CACIOB ja reserv-CACIOB sertifikaadid, samuti FCI maailma- ja maailmajao meistrivõistlustel, Need reeglid kehtivad alates 1. jaanuarist 2016.	
	Võte	Koefitsient
1.	Rühmas istumine 2 minutit	2
2.	Rühmas lamamine 1 minut ja juurdekutsumine	2
3.	Kõrvalkõnd	3
4.	Seisma jäämine, istuma ja lamama minek liikumise pealt	3
5.	Juurdekutsumine koos seismise ja lamamise peatustega	4
6.	Suunatud eemale saatmine, lamama minek ja juurdekutsumine	4
7.	Suunatud toomine	3
8.	Ümber koonuse saatmine, asendid, eseme toomine ja hüpe üle tõkke	4
9.	Eseme äratundmine ja toomine	3
10.	Kaugjuhtimine	4
		Σ 32

V VÕTETE ÜLDISED SOORITUS- JA HINDAMISREEGLID JA -JUHISED

Võtete üldised sooritus- ja hindamisreeglid ja juhised koosnevad:

A) Üldisest osast, milles käsitletakse kõigi võtete sooritamist ja hindamist klassides SK1, SK2 ja SK3.

B) Osast, milles kirjeldatakse üksikute võtete sooritamist ja hindamist.

Kui üksikute võtete kirjelduses pole teisiti mainitud, siis kehtivad kõigi võtete kohta üldised sooritus- ja hindamisjuhised ja -reeglid.

Vahejuhtumite korral, mida ei ole käsitletud käesolevates eeskirjades ja juhendites, otsustab kohtunik, kuidas antud olukorras toimida või kuidas võtet hinnata. Kohtuniku otsus on lõplik ning ühelgi võistlejal ei ole õigust seda vaidlustada.

Hindepunktid

Sõnakuulelikkuse hindamisel kasutatakse alljärgnevaid punkte:

0 – 5 – 5½ – 6 – 6½ – 7 – 7½ – 8 – 8½ – 9 – 9½ – 10.

Diskvalifitseerimine toob kaasa võistluspaari soorituste peatamise ja kõikide punktide tühistamise. Koer ei saa võistlust jätkata.

Võtte ebaõnnestumine tähendab, et antud võtte eest punkte ei anta. Koer võib jätkata võistlust ja sooritada ülejäänud võtted.

Kollase ja punase kaardi kasutamine

Klassis SK3 kasutatakse kollaseid ja punaseid kaarte.

Kollane kaart tähendab hoiatust. Kohtunik võib teha hoiatuse koera või koerajuhi käitumise kohta.

Kui kohtunik näitab kollast kaarti, võetakse lõpptulemusest maha 10 punkti. Kui kohtunik näitab kollast kaarti kaks korda, siis võistluspaar diskvalifitseeritakse.

Punane kaart tähendab diskvalifitseerimist.

Punaste ja kollaste kaartide kasutamine mitme kohtunikuga võistlustel:

1) Kaks või rohkem kohtunikku erinevatel võistlusplatsidel

- Kui kaks kohtunikku hindavad eraldi (kaks võistlusplatsi, erinevad võtted), siis üks punane kaart (esimene) tähendab võistluspaari diskvalifitseerimist.
- Kui üks kohtunik on näidanud kollast kaarti, näiteks esimesel võistlusplatsil, ei tohi ta sellest teisi kohtunikke (teist või kolmandat kohtunikku) teavitada. Kõik kohtunikud töötavad iseseisvalt. Kollase kaardi kohta tehakse mäрге hindamislehele ja kui järgmine (teine või kolmas) kohtunik näitab kollast kaarti, märgib sekretär selle hindamislehele ja teatab kohtunikule, et ühte kollast kaarti on varem juba näidatud, mille tulemusena võistluspaar diskvalifitseeritakse. Loomulikult diskvalifitseeritakse ka võistlejad, kellele kahte kollast kaarti näitab sama kohtunik.

2) Kaks või rohkem kohtunikku ühel võistlusplatsil

Kui üks kohtunikest soovib võistlejat hoiatada (kollane kaart) või diskvalifitseerida (punane kaart), teavitab ta sellest teisi kohtunikke ja otsus langetatakse üheskoos. Kui võistlusväljakul on peakohtunik (kohtunike meeskonna juht), on eelistatav, et kaarti näitab tema.

14. Võtete sooritamise ja hindamise üldised juhised

Neid juhendeid tuleb järgida kõigi võtete puhul, kui konkreetse võtte kirjelduses ei ole märgitud teisiti.

14.1 Võtete sooritamine

1. Riiklikes reeglites võib olla sätestatud, et kõik koerad peavad enne võistlusplatsile lubamist olema kontrollitud ja samuti, et kohtunikul peab olema õigus koeri käsitleda ja puudutada.
2. Kohtunik võib otsustada, millises järjekorras võtted sooritatakse. Järjekord peab olema kõigi võistlejate jaoks ühesugune.
3. Kõik võtted algavad algasendist ja lõpevad algasendiga. Algasendis istub koer koerajuhi vasakul küljel.
4. Koerajuht peab kõigi võtete ajal liikuma normaalses tempos, välja arvatud kõrvalkõnni ajal. Sõltuvalt võistlusklassist võib kõrvalkõnd sisaldada ka liikumist kiires või aeglases tempos.
5. Kõik võtted algavad, kui liikumisjuht on juhatanud koerajuhi ja koera võtte alguspunkti, koer istub algasendis ning liikumisjuht ütleb "võtte algab".
6. Koerajuht peab käskima oma koeral võtta võtte alguspunktis sisse algasend ja olema valmis võtet kiiresti alustama. Klassis SK1 on lubatud alguspunktis pisut rohkem aega kulutada kui klassides SK2 ja SK3, kus koerajuhid peavad olema valmis koera algasendisse võtma ja võtet alustama kohe kiiresti pärast alguspunkti jõudmist.
7. Kõik võtted lõppevad, kui liikumisjuht ütleb "võtte on lõppenud" või "täna".
8. Kõigi võtete puhul, kui konkreetse võtte kirjelduse juures ei ole teisiti märgitud, annab koerajuht võtte kõigis faasides koerale käskluse alles pärast liikumisjuhilt loa saamist, ka siis, kui see pole üksikute võtete kirjelduses järjekindlalt ära märgitud.
9. Koerajuht otsustab, kas anda koerale korduskäsk ja millal see anda.
10. Juhistes toodud liikumisjuhi käsud on lihtsalt näited. On tähtis, et käsud on koerajuhtidele arusaadavad.
11. Koerajuht ei tohi koerale näidata enne võtte algust, algusepunktis või võtte ajal võttega seotud kohti või suundi (v.a kõnealuse võtte jooksul lubatud juhtimine, kui selline eksisteerib), vastasel juhul loetakse võtte mittesooritatuks.
12. Klassis SK1 võib koerajuhil võistlusväljakule tulles olla koer rihma otsas. Kogu soorituse ajal peab koerajuht hoidma rihma nii, et see ei oleks koerale nähtav. Koerajuht võib rihma jätta ka toimkonna lauale või väljapoole võistlusplatsi. Ta võib võistlusplatsilt lahkudes koerale rihma uuesti kaela panna.
13. Klassides SK2 ja SK3 peab koerajuht jätma koera rihma väljapoole võistlusväljakut või toimkonna lauale. See kehtib kõigi võtete kohta.
14. Võtete vaheajal peab koerajuht hoidma koera oma vasakul küljel. Koer ei pea olema kõrvalasendis ega käsu all, kuid ta peab olema koerajuhi ligidal ja kontrolli all. Kui võtete vahel on mingil põhjusel viivitus, on lubatud, et koer läheb lamavasse asendisse, aga koera ei tohi lamavast asendist võtete jätkamiseks juurde kutsuda.

15. Koerajuht peab võistlusplatsil liikuma loomulikult ja sirgjooneliselt. Ebamäärane liikumine, liialdatud žestid, kehakeel, signaalid ning ebaloomulik käte ja jalgade liigutamine alandavad hinnet. Pöörded ja ümberpöörded peavad olema 90- ja 180-kraadised ja pärast ümberpööramist peab koerajuht jätkama liikumist ligikaudu varasemal sirgjoonel.
16. Vötetes, mille puhul tuleb koerast mööduda, peab koera ja koerajuhi vaheline distants olema umbes 0,5 meetrit. Koerajuht võib koerast mööduda mõlemalt poolt, kui konkreetse võtte kirjelduses pole teisiti nõutud.
17. Suundi parem ja vasak (näiteks suunatud toomise puhul) mõistetakse koerajuhi vaatepunktist, s.t. koera suunamisel koerajuhi paremat või vasakut poolt.

Rühmavõtete puhul mõistetakse suunda vasakult paremale, kui seistakse rivi ees näoga koerte poole.
1 = vasak..... 4 = parem.

18. Koerajuht ei tohi võtete ajal koera puudutada, silitada ega muul moel kiita. Sellise käitumise puhul loetakse võtte mittesooritatuks. Pärast seda, kui võtte on sooritatud, on lubatud mõõdukas kiitus (näiteks öeldes "tubli koer" ja koera paar korda õrnalt patsutades).
19. Maiuste ja mänguasjade (nt. pallid vms.) kasutamine võistlusplatsil on keelatud nii võtete ajal, kui ka võtete vaheajal. Kui kohtunik märkab, et koerajuhil on võistlusplatsil kaasas maius või mänguasi või ta kasutab neid, siis võistluspaar diskvalifitseeritakse.
20. Suunamisvõtete puhul ei tohi koerajuht alguspunktis koerale suunda näidata või koera puudutada. Vastasel juhul loetakse võtte mittesooritatuks.
21. Koera liigne kiitmine, mängimine, vallatlemine, koerajuhile sülle või käte vahele hüppamine, koerajuhi jalge ümber tiirutamine jms. käitumine toob kaasa kohtuniku hoiatuse ja
  - Klassides SK1 ja SK2 teeb kohtunik sellise käitumise kohta märkuse üldmuljesse ning
  - klassis SK3 näitab kollast kaarti.
  - Käitumise kordumine toob kaasa koera diskvalifitseerimise.
22. Kohtunikul on õigus võtte katkestada, kui on ilmne, et koer ei suuda või ei taha võtet sooritada. Selline võtte loetakse mittesooritatuks.
23. Kohtunikul on õigus katkestada võistluspaari edasine osalemine võistlusel, kui koer ei tööta nõuetekohaselt või käitub teisi häirivalt, näiteks pidevalt haukudes või vingudes.
24. Haukumine ja vingumine võtte ajal mõjutab ka koerale antavaid punkte.

25. Kui koer võtete ajal või võtete vahepeal haugub või vingub, võib kohtunik esmalt anda hoiatuse ja
- teha klassides SK1 ja SK2 koera käitumise kohta märkuse üldmuljesse,
  - klassis SK3 aga näidata kollast kaarti.
- Kui koera halb käitumine jätkub, siis ta diskvalifitseeritakse.
26. Kõigi hüppetõkete kõrgus ei tohi olla kõrgem kui umbes koera turja kõrgus ja seda tuleb seega vastavalt vajadusele tõsta või langetada.

Kõrvalkõnd

27. Kõrvalkõnd sooritatakse kõigis võistlusklassides ilma rihmata.
28. Ilma rihmata koer peab liikuma innukalt koerajuhiga paralleelselt, hoides end koerajuhi vasakul küljel, nii et tema õlg on kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Koerajuht peab võtete ajal liigutama oma käsi ja jalgu loomulikult.
29. Kõrvalkõnni puhul võib koerajuht otsustada, kas ta teeb ümberpöörde (180-kraadine pööre) ümber vasaku või parema õla. "Saksa ümberpööre" on samuti lubatud (koer liigub ümberpöördamisel väga tihedalt ümber koerajuhi parema külje). Pärast ümberpööret peab koerajuht jätkama liikumist umbkaudu tuldud sirgjoonel.
30. Kõrvalkõnni ajal sooritatavad pöörded paremale ja vasakule peavad olema täisnurga all (90°). Koerajuht ei tohi pöörata pead ega õlgu, ega kasutada kehakeelt või anda jalgadega signaale.
31. Käskluse "kõrval" võib anda iga kord liikumist alustades, liikumiskiiruse muutmisel, erinevatesse suundadesse sammude tegemisel ning pöörete ja ümberpöörete tegemisel seisvast asendist.
32. Kui koerajuht peatub, peab koer viivitamatult ja ilma käskluseta võtma sisse algasendi.
33. Tagurpidi liikumine klasside SK2 ja SK3 pikemate distantside puhul peab algama algasendist (peatust) ja lõppema algasendis.

Käsud ja käemärgid:

34. Selles juhendis ära toodud käsklusteks kasutatavad sõnad on soovituslikud. Käskudena aktsepteeritakse ka teisi piisavalt lühikesi sõnu.
35. Käskluse "kõrval" võib anda iga võtte alguses ja käsklus "koht" on lubatud võtetes, mille puhul koerajuht eemaldub koerast või pöördub temast eemale.
36. Käsud on suulised käsud. Mõningatel juhtudel võivad käemärgid asendada suulist käsku või olla antud samaaegselt suulise käsuga. Võtte kirjelduses on näidatud, kui see on lubatud. Käemärgid peavad olema lühikesed ja kestma mitte kauem kui suuline käsklus ning nad ei tohi sisaldada muud kehakeelt. Võib kasutada nii ühte kui ka kahte kätt korraga.
- Võtete puhul, kus on lubatud kas suulised käsud või käemärgid, peab koerajuht enne võtte algust teavitama kohtunikku käemärkide kasutamisest. Kui võttes on lubatud nii suulised käsud kui ka käemärgid, siis pole see vajalik.
37. Kehakeele all mõistetakse keha liigutamist (mitte ilmtingimata sammude tegemine), keha, pea või õlgade pööramist või käänamist ning samuti jalgadega signaliseerimist. Kehakeele kasutamist karistatakse vastavalt selle tugevusele ja konkreetsele situatsioonile.
38. Kui koerajuht teeb käskluse andmisel samme, loetakse võtte mittesooritatuks.

39. Käemärgid ei ole kunagi lubatud, kui koer on koerajuhi kõrvval algasendis. See toob kaasa karistuse, mille puhul sõltuvalt mõjutuse tugevusest, olukorrast ja kestvusest võidakse võtte eest antavaid punkte vähendada 2-4 võrra. Kui lisaks on kasutatud kehakeelt, võidakse punkte veel rohkem maha võtta.
40. Võtetes, kus koera suunatakse või on vaja ümber suunata, on lubatud kasutada nii käemärke, kui ka suulist käsku, kuid seda ainult siis, kui koer on koerajuhist eemal. See on võtete kirjelduses tähistatud nurksulgudega [ ]. Sellised võtted või võtete osad on: jooks ümber koonuse, saatmine/suunamine ringi või ruutu ja saatmine õiget hantlit tooma. Nende võtete puhul ei tohi üheaegse suulise käsu ja käemärgi eest punkte maha võtta, välja arvatud juhul, kui antakse lisakäsklusi.

Juurdekutsumise ja toomise võtted:

41. Kõigis juurdekutsumise võtetes / juurdekutsumise olukordades on lubatud käsu andmisel kasutada koera nime. Nimi ja käsk peavad teineteisele kiiresti järgnema ja moodustama ühe käskluse, mida koer ei tohi tajuda eraldi käskudena. On lubatud kasutada ka lihtsalt koera nime.
42. Juurdekutsumise ja toomise võtetes on lubatud, et koer tuleb kas otse algasendisse või jääb pärast koerajuhi juurde tulekut kõigepealt tema ette istuma. Kui koer jääb koerajuhi ette istuma, peab ta tulema käsu peale (pärast liikumisjuhi luba) kiiresti koerajuhi kõrvale algasendisse, möödudes koerajuhist väga lähedalt. See nõue kehtib ka tõkkest ülehüppamise võtte puhul.
43. Juurdekutsumise ja toomise võtetes ei pea kohtunikku eelnevalt teavitama sellest, kas koer tuleb kohe algasendisse või jääb enne koerajuhi ette istuma. Kui võtte on elegantselt sooritatud, võib koer saada maksimumpunktid hoolimata sellest, kuidas võtte oli algselt planeeritud.
44. Kui hantel visatakse kogemata ebasobivasse kohta (põrkab võistlusväljakult välja või kukub kohta, kust seda ei saa kätte, või liiga lähedale), siis tuleb see uuesti visata. See vähendab paraku tulemust kahe punkti võrra. Kui ka teine vise ei õnnestu, loetakse võtte mittesooritatuks.
45. Koeral ei ole lubatud enne võtet hantlit / toomiseset haarata. Kui see siiski juhtub, on klassis SK1 kõrgeim võimalik hinne 5 punkti, klassides SK2 ja SK3 aga loetakse võtte mittesooritatuks.
46. Koerajuht võib valida, millise suurusega hantlit ta kasutab.

14.2 Võtete hindamine

47. Võtte hindamine algab siis, kui koerajuht on koos koeraga sisse võtnud koha võtte alguspunktis, koer on algasendis ja liikumisjuht ütleb "võtte algab". Võtte hindamine lõppeb siis, kui liikumisjuht teatab "võtte on lõppenud" või "täna".
48. Kõik kõrvalekalded ideaalsest sooritusest alandavad hinnet: kõik käsklused, topeltkäskud, kehakeel, kõrvalekalded algasendist, kõrvalekalded paralleelsest liikumisest, jne.
49. On tähtis, et koer oleks rõõmus ja täidaks innukalt käsklusi.
50. Kiiruse ja liikumistempo hindamisel tuleb arvestada koera tõugu. Ideaalne kiirus ei ole kõikidele tõugudele ühesugune. Kui koer reageerib käskudele koheselt ja innukalt, liigub oma tõule omaselt, hoiab ühtlast tempot ja näitab selget tahet võtte sooritada, peab ta saama maksimumpunktid, kui soorituses ei ole muid hinnet alandavaid vigu.
51. Üldreeglina alandatakse korduskäsu eest hinnet 2 punkti võrra, kui aga koer teistkordset käsku ei täida, loetakse võtte, või mõnel juhul selle osa, mittesooritatuks. Näiteks istuma minemine võtte lõpus, asend suunatud toomise võtetes või asend võtetes 2.3 ja 3.4. Suunatud ja kaugjuhtimise käsklustega võtete puhul võetakse käsu kordamise eest hindest maha 1-2 punkti. Vt. Täpsemalt nende harjutuste kirjeldustest.
52. Igasugune koera karistamine toob kaasa võistlustelt eemaldamise.

53. Kui koerajuht koera võtte ajal puudutab, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Selle eest võib saada hoiatuse.
54. Kui koera puudutamist võtte ajal või võtete vahepeal võib tõlgendada koera karistamisena, siis koerajuht ja koer diskvalifitseeritakse.
55. Kui koer ei võta võtte alguses sisse vajalikku algasendit (näiteks ei lähe istuma või lamama), loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).
56. Kui koer ei võta võtte lõpus sisse algasendit (istumine), on kõrgeim võimalik hinne 7 punkti.
57. Kui koer ei istu võtte alguses koerajuhi kõrval rahulikult, võib ta saada hindeks kõige rohkem 8 punkti.
58. Kui koerajuht liigub käsku andes kohalt, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).
59. Kui koer puudutab juurdekutsumise või toomise võtete ajal (kergelt) koerajuhti, kui ta tuleb koerajuhi ette istuma või algasendisse / liigub koerajuhi kõrvale, võetakse tulemusest maha 1-2 punkti. Kui koer müksab koerajuhti või pörkab temaga kokku, võib kõrgeim hinna olla 7 punkti.
60. Haukumine ja vingumine võtte ajal alandab alati hinnet ka siis, kui see on juhuslik ja lühiajaline. Kui koer haugub, on kõrgeim võimalik hinne 7 punkti, kui ta aga haugub palju ja pidevalt, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Ka siis, kui tegemist on vaid ühe väga lühikese röömuhaugutusega võtte alguses või lõpus, alandatakse alati hinnet vähemalt 1 punkti võrra. Kui haukumine on pidev ja kordub erinevate võtete ajal, koer diskvalifitseeritakse. Sama kehtib vingumise kohta.
61. Kui koerajuht hoiab koera võtete vaheajal kaelarihmast, toob see kaasa hoiatuse ja üldmulje punktide alandamise, klassis SK3 aga kollase kaardi.
62. Kui koer rahuldab võistlusplatsil oma loomulikke vajadusi:
- klassis SK1 võtte ajal, loetakse võtte ja üldmulje mittesooritatuks (mõlemad 0 punkti).
  - klassis SK1 võtete vaheajal, siis loetakse üldmulje mittesooritatuks (0 punkti).
  - klassides SK2 ja SK3 võtte ajal või võtete vaheajal, siis koer diskvalifitseeritakse.

Käsu ennetamine või võtte alustamine liiga vara

63. Kui koer ennetab võtte alguses käsku (s.t. ei püsi korralikult algasendis: nõksatab, tõuseb püsti, aga ei liigu ettepoole), on kõrgeim võimalik hinne 8 punkti.
64. Kui koer klassis SK1 lahkub algasendist (alustab võtet) pärast seda, kui võtte on alanud (võtted, kus koer saadetakse koerajuhist eemale), kuid koerajuht ei ole veel käsklust andnud (näiteks reageerides liikumisjuhi käsule), võib koerajuht koera ühe korra tagasi kutsuda. Kui koer tuleb tagasi ja sooritab võtte, võib ta saada tulemuseks maksimaalselt 6 punkti. Kui ta ei tule tagasi, vaid jätkab võtte sooritamist, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).
65. Kui koer klassides SK2 ja SK3 alustab võtet (lahkub koerajuhi kõrvalt) enne käskluse saamist, ei ole lubatud teda tagasi kutsuda ja võtte loetakse mittesooritatuks (0 punkti).

Võistlusplatsilt või koerajuhi kõrvalt lahkumine

Võistlusplatsilt lahkumine

66. Kui koer klassides SK2 ja SK3 lahkub võistlusväljakult võtete ajal või võtete vaheajal ega ei allu kontrollile, siis koer diskvalifitseeritakse.

67. Kui koer klassis SK1 lahkub võistlusväljakult võtete ajal või võtete vaheajal, ega allu kontrollile, siis on koerajuhil lubatud teda kaks korda kutsuda. Kui koer tuleb tagasi, võib võistluspaar võistlust jätkata, aga üldmuljesse tehakse mäрге ja punkte alandatakse tunduvalt. Konkreetne võte loetakse mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer lahkub võistlusväljakult teist korda, siis ta diskvalifitseeritakse.

Koerajuhi kõrvalt lahkumine ilma võistlusväljakult lahkumata

68. Kui koer klassides SK2 ja SK3 lahkub koerajuhi juurest võtte ajal (katkestab võtte) või võtete vahepeal ega allu kontrollile, kuid ei lahku võistlusväljakult, siis on koerajuhil lubatud koera ilma oma kohalt lahkumata ühe korra kutsuda. Kui koer tuleb koerajuhi juurde tagasi, loetakse antud võte mittesooritatuks (0 punkti), kuid võistluspaar võib jätkata järgmise võttega.

Klassis SK2 toob selline käitumine suure üldmulje punktide mahavõtmise.

Klassis SK3 saab selle eest hoiatuse. Kohtunik näitab kollast kaarti.

Kui koer ei tule tagasi või lahkub koerajuhi juurest teist korda, järgneb diskvalifitseerimine (nii klassides SK2 kui ka SK³). Klassis SK3 näitab kohtunik punast kaarti.

69. Kui koer klassis SK1 lahkub koerajuhi juurest võtte ajal või võtete vahepeal ega allu kontrollile, on koerajuhil lubatud koera ilma oma kohalt lahkumata kaks korda kutsuda. Kui koer tuleb tagasi koerajuhi juurde, võib võistluspaar võistlust jätkata, aga üldmuljesse tehakse mäрге ja punkte alandatakse tunduvalt. Konkreetne võte loetakse mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer lahkub koerajuhi juurest teist korda, siis ta diskvalifitseeritakse.

Eseme toomise võtted

70. *Hantli / toomiseseme mahapillamine:*

Kui koer pillab hantli vm. toodava eseme maha, aga võtab selle omaalgatuslikult üles, võib ta hindeks saada kõige rohkem 7 punkti. Kui koerale tuleb mahapillatud eseme ülesvõtmiseks anda lisakäsklus "too", võib hinne olla kõige rohkem 5 punkti. Kui koer pillab eseme koerajuhi kõrvale ja koerajuht tõstab selle üles ilma, et ta peaks selleks astuma, võib võtte eest anda 5 punkti, eeldusel et koer on sisse võtnud korrektse algasendi. Kui eseme mahakukkumise põhjuseks on koerajuhi hooletus pärast käskluse "anna" andmist, võib võtte eest saada kõige rohkem 7 punkti.

71. *Hantli / toomiseseme närimine või hammustamine*

Hantli / toomiseseme närimist ja hammustamist karistatakse 2-3 punkti mahavõtmisega. Kui koer närib palju, võib hinne olla kõige rohkem 5 punkti. Väga intensiivse närimise või hantli / toomiseseme lõhkumise eest loetakse võte mittesooritatuks (0 punkti). Koera ei karistata, kui ta püüab ühe korra hantlist / toomisesemest lihtsalt paremini haarata.

VI REEGLID JA EESKIRJAD ÜKSIKUTE VÕTETE SOORITAMISEKS JA HINDAMISEKS

KLASS SK1

VÕTE 1.1 Rühmas istumine 1 minut, koerajuht koera vaateväljas [Koefitsient 3]

Käsud: "Istu", "Koht"

Sooritus: Võtte algab kui kõik rühma kuuluvad koerajuhid seisavad rivis üksteisest umbes 3 meetri kaugusel, koerad on nende kõrval algasendis ja liikumisjuht teatab, et võtte algab. Võtte lõpeb, kui koerajuhid on oma koerte juurde tagasi tulnud ja liikumisjuht on teatanud, et võtte on lõppenud.

Koerajuhid lahkuvad oma koerte juurest, liiguvad umbes 25 meetrit kuni võistlusväljaku servani ja pöörduvad näoga koerte poole. Kui 1 minut on kulunud, lähevad nad oma koerte juurde tagasi, mööduvad koertest umbes 0,5 m kauguselt ja jäävad seisma oma koera selja taha umbes 3 m kaugusele. Liikumisjuhi märguandel lähevad nad oma koerte kõrvale.

Rühmas peab olema vähemalt kolm ja mitte rohkem kui kuus koera.

Hindamine: Koer, kes ei võta sisse istumisasendit (kahe käskluse peale), tõuseb seisma, läheb lamama või liigub rohkem kui ühe oma keha pikkuse võrra, saab 0 punkti. Igasugune liikumine vähendab punkte. Kui koer haugatab 1-2 korda, võetakse hindest maha 1-2 punkti; kui ta haugub enamuse võtte ajast, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Rahutu käitumine, nagu näiteks keha raskuse tõstmine ühelt jalalt teisele, vähendab punkte. Koeral on lubatud pead pöörata ja ringi vaadata, samuti näidata üles huvi võistlusväljakul või sellest väljaspool toimuva vastu. See ei tohi siiski jätta muljet rahutusest või ängistusest. Kui koer heidab lamama või tõuseb seisma siis, kui üks minut on kulunud ja koerajuhid liiguvad oma koerte suunas, ei saa hinne olla kõrgem kui 5 punkti. Kui koer tõuseb seisma ja läheneb teisele koerale ja tekib tugevalt häiritud olukord või kakluse oht, siis tuleb võtte katkestada. Teised koerad võivad võtet jätkata, koer, kes segaduse põhjustas, aga mitte.

VÕTE 1.2 Kõrvalkõnd [Koefitsient 3]

Käsk: "Kõrval"

Sooritus: Kõrvalkõnd sooritatakse normaaltempo koos pööretega vasakule ja paremale, ümberpöörmistega ja peatumistega. Kõrvalkõndi sooritatakse ka kiirendatud tempo (joostes), aga sellisel juhul ainult koos parempööretega. Võtte peab sisaldama ka liikumist algasendist kahe või kolme sammu kaupa edasi ja tagasi. *Kõrvalkõndi on täpsemalt kirjeldatud üldjuhistes.* Kõik samal eksamil või võistlusel osalevad koerad peavad sooritama kõrvalkõnni sama liikumisskeemi järgi.

Hindamine:

Koer, kes lahkub koerajuhi juurest või järgneb talle suurema osa võtte ajast rohkem kui poole meetri kaugusel, loetakse võttel läbikukkunuks. Kui koer liigub aeglaselt, võib ta saada kõige rohkem 6-7 punkti. Kontakti puudumine ja lisakäsklused loetakse vigadeks. Ebatäiuslik kõrvalasend (koer ei ole koerajuhiga paralleelselt) alandab tulemust umbes 2 punkti võrra. Liikumise aeglustamine ja peatumine enne pöördeid, nende ajal või pärast pöördeid alandavad punkte. Hinnat alandatakse ka siis, kui koer liigub koerajuhile nii lähedal, et see häirib või takistab koerajuhi liikumist, veel rohkem punkte võetakse maha siis, kui koer nõjatub koerajuhi vastu või puudutab teda.

VÕTE 1.3**Seisma jäämine liikumise pealt****[Koeffitsient 3]****Käsud:**

"Kõrval", "Seisa", "Istu"

Sooritus:

Koerajuht ja koer alustavad algasendist normaalses tempos sirgjoonelise liikumist. Pärast umbes 10 meetri läbimist annab koerajuht ilma ise peatumata koerale seismiskäsu, koer peab kohe seisma jääma. Koerajuht jätkab liikumist veel umbes 10 meetrit (kuni kohani, mis võib olla tähistatud näiteks märgi või koonusega), pöörab iseseisvalt ümber ja jääb seisma näoga koera suunas. Pärast umbes 3 sekundi möödumist läheb koerajuht liikumisjuhi loal tagasi koera suunas piki rada, mis on tulnud teega paralleelne, möödub koerast umbes 0,5 meetri kauguselt, nii et koer jääb temast vasakule, teeb pärast koerast möödumist (1-2 meetrit) pöörde, naaseb koera juurde ja annab käsu võtta sisse algasend. Kõik võtte erinevad etapid, välja arvatud ümberpööramine märgi / koonuse juures, sooritatakse pärast liikumisjuhilt loa saamist.

Hindamine:

Kui koer peatub vales asendis, muudab õiget asendit enne, kui koerajuht on teinud ümberpöörde, peatub enne käsklust, vajab lisakäsklust või kui koerajuht peatub enne käskluse andmist või käskluse andmise ajal, loetakse võtte mittesooritatuks. Punktide saamiseks ei tohi koer liikuda pärast käskluse saamist rohkem kui ühe oma kehapiikkuse võrra. Koer, kes peatub käsu peale kohe, aga jääb valesse asendisse, võib saada hindeks 5 punkti, kui võtte on muus osas sooritatud veatult.

Kui koer muudab õiget asendit pärast seda, kui koerajuht on märgi / koonuse juures ümber pööranud, võib koer saada kõige rohkem 7 punkti. Kui koerajuht muudab liikumiskiirust / aeglustab või kiirendab tempot, enne kui ta koerale käsu annab, on kõrgeim hinne 7 punkti. Käemärkide ja kehakeele kasutamine peatumiskäsu andmisel on tõsine eksimus, mille eest karistatakse karmilt. Sõltuvalt sekkumise tugevusest ja kestvusest alandatakse hinnet 3-5 punkti võrra.

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata ka kõrvalkõnnile. Halb kõrvalkõnd alandab hinnet 1-2 punkti. Veaks loetakse ka aeglast liikumist ja peatumist ning peatumist viltuses asendis. Nende vigade eest vähendatakse hinnet 1-4 punkti võrra. Kui koerajuht möödub koerast valelt poolt, võetakse hindest maha üks punkt.

VÕTE 1.4

Juurdekutsumine[Koefitsient 3]

Käsud : "Lama", ("Koht"), "Siia", ("Kõrval")

Sooritus: Koerajuht annab pärast liikumisjuhilt loa saamist koerale lamamiskäsu ja eemaldub (liikumisjuhi märguandel) näidatud suunas umbes 20-25 meetri kaugusele ning pöörab iseseisvalt ümber. Liikumisjuhi loal kutsub koerajuht koera. Juurdekutsumisel võib käsule lisaks hüüda koera nimepidi, aga nimi ja käsklus peavad moodustama terviku ja koer ei tohi tajuda neid kahe eraldi käsklusena.

Hindamine: On tähtis, et koer reageeriks juurdekutsumiskäsklusele innukalt. Koer peab liikuma kiiresti, liikumiskiirust muutmata ja vähemalt kiires traavis. Vastumeelne lähenemine loetakse veaks. Koera kiiruse hindamisel tuleb arvesse võtta koera töugu. Kui antakse rohkem kui üks juurdekutsumiskäsk, on kõrgeim võimalik hinne 7 punkti. Kolmanda käsu andmise korral loetakse võtte läbikukkunuks. Kui koer liigub enne juurdekutsumiskäsku oma kohalt üle ühe oma kehapikkuse, loetakse võtte mittesooritatuks. Kui koer tõuseb istuma, seisma või liigub enne juurdekutsumiskäsku kohalt alla ühe oma kehapikkuse, on kõrgeim hinne 8 punkti.

VÕTE 1.5

Istuma minek või lamama minek liikumise pealt [Koefitsient 2]

Käsud : "Kõrval", "Istu" või "Kõrval", "Lama ", "Istu"

Sooritus: Koerajuht peab enne võtte algust ütleva liikumisjuhile ja kohtunikule, millise kahest alternatiivsest asendist (istumine/lamamine) koer võtte ajal sisse võtab. Koerajuht ja koer alustavad algasendist normaalses tempos sirgjoonelist liikumist. Pärast umbes 10 meetri läbimist annab koerajuht, ilma ise peatumata, koerale käsu istuda või lamada, mille peale koer peab koheselt minema kas istuvasse või lamavasse asendisse. Koerajuht liigub koerast umbes 10 meetrit eemale (kohani, mis on tähistatud näiteks märgi või koonusega), pöörab ümber ja jääb seisma näoga koera poole. Pärast umbes 3 sekundi möödumist läheb koerajuht liikumisjuhi loal tagasi koera suunas piki rada, mis on tulnud teega paralleelne, möödub koerast umbes 0,5 meetri kauguselt, nii et koer jääb temast vasakule poole, teeb pärast koerast möödumist (1-2 meetrit) pöörde, naaseb koera juurde ja annab koerale käsu võtta sisse algasend. Kõik võtte erinevad etapid, välja arvatud ümberpööramine märgi / koonuse juures, sooritatakse pärast liikumisjuhilt loa saamist.

Hindamine: Kui koer peatub vales asendis, muudab õiget asendit enne, kui koerajuht on teinud ümberpöörde, istub, läheb lamama enne käsklust, vajab lisakäsklust või kui koerajuht peatub enne käskluse andmist või käskluse andmise ajal, loetakse võtte mittesooritatuks ja punkte ei anta. Punktide saamiseks ei tohi koer liikuda pärast käskluse saamist rohkem kui ühe oma kehapikkuse võrra. Koer, kes peatub käsu peale kohe, aga jääb valesse asendisse, võib saada võtte eest 5 punkti, kui võtte on muus osas sooritatud veatult.

Kui koer muudab õiget asendit pärast seda, kui koerajuht on märgi / koonuse ümber pööranud, võib koer saada kõige rohkem 7 punkti. Kui koerajuht muudab liikumiskiirust / aeglustab või kiirendab tempot, enne kui ta koerale käsu annab, on kõrgeim hinne 7 punkti. Käemärkide ja kehakeele kasutamine istumis-/lamamiskäsu andmisel on tõsine eksimus, mille eest karistatakse karmilt. Sõltuvalt sekkumise tugevusest ja kestvusest alandatakse hinnet 3-5 punkti võrra.

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata ka kõrvalkõnnile. Halb kõrvalkõnd alandab hinnet 1-2 punkti. Veaks loetakse aeglane liikumine ja istuma / lamama minek, samuti vales asendis istumine / lamamine. Nende vigade puhul vähendatakse hinnet 1-4 punkti võrra. Kui koerajuht möödub koerast valelt poolt, võetakse hindest maha üks punkt.

VÕTE 1.6

Saatmine ruutu koos lamama minekuga

[Koeffitsient 3]

Käsud:

“Edasi”, [“Parem/vasak” ja/või käemärk], (“Seisa”), “Lama”, “Istu”

Sooritus:

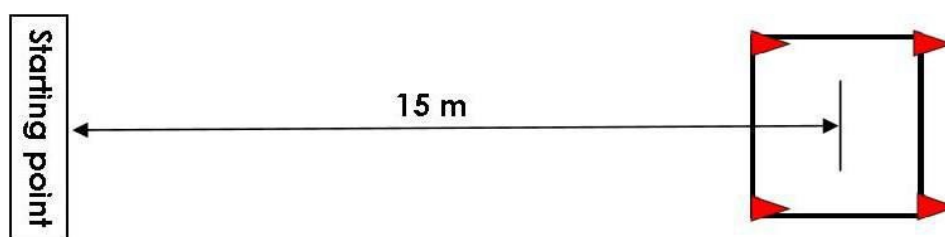
Enne võtte algust peab koeraomanik kohtunikule teatama, kas ta käsib koeral ruudus kõigepealt seisma jääda ja siis lamama minna või otse ruutu jõudes lamama minna.

Pärast liikumisjuhilt loa saamist, saadab koerajuht koera ruutu suurusega 3 m x 3 m, mis asub umbes 15 meetri kaugusel alguspunktist. Koer peab liikuma ruudu juurde sirgjooneliselt ja sisenema ruutu eestpoolt.

Kui koer jõuab ruutu, käsib koerajuht tal kõigepealt kas seisma jääda ja siis lamama minna või otse lamama minna. Kui koerale antakse käsk seista, peab koera asend olema selge ja kindel, enne kui talle antakse käsk lamama minekuks. Liikumisjuhi märguandel liigub koerajuht koera juurde ja käsib pärast liikumisjuhilt loa saamist koeral sisse võtta algasend.

Koerajuht ei tohi terve võtte jooksul kasutada rohkem kui nelja käsklust, millest neljas on seisukäsk ruudus. Teine võimalus on, et koerajuht käsib koeral kohe ruutu jõudes lamamisasendisse minna ja kasutada seega ainult kolme käsklust. Kui koera peab ümber suunama, võib juhtimiskäsu puhul kasutada ka käemärke.

Ruudu suurus on 3 X 3 m. Ruudu keskpunkti ja võtte alguspunkti vahemaa on ligikaudu 15 meetrit. Ruudu nurgad märgistatakse koonustega (kõrgus umbes 10-15 cm). Koonuste väliskülgi peab ühendama nähtav joon (märgitud näiteks teibi, kriidi või lindiga). Ruudu piirid peavad olema vähemalt ligikaudu 3-5 meetri kaugusel võistlusplatsi piiridest. Vaata SK1 võtte 6 joonist.

Hindamine:

Hindamisel on oluline võtta arvesse koera innukust käskude täitmisel, koera tempo ja liikumise sirgjoonelisus. 10 punkti saamiseks ei tohi koerajuht terve võtte jooksul kasutada rohkem kui nelja käsklust, millest neljas on käsk ruudus seisma jääda. Teine võimalus on, et koerajuht käsib koeral kohe ruutu jõudes lamamisasendisse minna ja kasutada seega ainult kolme käsklust.

Kui koerajuht käsku andes liigub paigalt (astub mistahes suunas), loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koerajuht kasutab liigseid käemärke (kehakeelt), on kõrgeim hinne 8 punkti. Kui koer liigub väga aeglaselt, võib talle anda kõige rohkem 7 punkti. Koera iseseisev tegutsemine (näiteks seisma jäämine või lamama minek ilma koerajuhi käsklusega) alandab punkte.

Punktide saamiseks peab koera kogu keha, välja arvatud saba, olema ruudu sees. Kui koer läheb istuma või lamama väljaspool ruutu ja teda ei õnnestu ruutu suunata, on ta võttel läbikukkunud. Kui koer väljub ruudust enne võtte lõppu, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer roomab ruudus, on kõrgeim võimalik hinne 9 punkti. Kui koer muudab asendit, enne kui koerajuht tema juurde jõuab, on kõrgeim hinne 6 punkti.

Kui koer võtab ruudus sisse vale asendi, alandatakse hinnet 3 punkti võrra. Kui seisuasend on ebamäärane ja ebakindel, võetakse hindest maha 2 punkti. Võtte loetakse mittesooritatuks (0 punkti), kui ühte seismise või lamamise käsku tuleb anda kolmandat korda. Teistkordse seismise või lamamise käsu eest võetakse hindest maha 2 punkti. Teistkordse juhtimiskäsu/ ümbersuunamiskäsu hindamine sõltub käsu andmise tugevusest ja koera valmidusest käsku täita ja selle eest alandatakse hinnet kas ühe või kahe punkti võrra. Kui koerajuht on jõudnud koera kõrvale ja koer tõuseb istuma või seisma enne käskluse saamist, võib ta saada hindeks kõige rohkem 8 punkti.

Koerajuht ei tohi enne võtte algust näidata alguspunktis koerale liikumise suunda või ruudu asukohta. Sellisel juhul loetakse võtte mittesooritatuks.

VÕTE 1.7

Puidust eseme toomine

[Kofitsient 4]

Käsud :

“Too” ja “Anna”, (“Kõrval”)

Sooritus:

Võtte alguse kuulutab välja liikumisjuht, kes ühtlasi annab koerajuhile puidust hantli. Koerajuht viskab hantli pärast liikumisjuhilt korralduse saamist vähemalt 10 meetri kaugusele. Liikumisjuhi märguandel annab koerajuht koerale käsu hantel ära tuua.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele täita koerajuhi käske, koera liikumiskiirusele ja tema oskusele valida kõige lühem tee hantli juurde ja tagasi.

Kui koer pillab hantli maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhinduda võtete hindamise üldistest juhistest.

VÕTE 1.8

Kaugjuhtimine [Koefitsient 3]

Käsud:

“Lama” “Koht”, “Istu”, “Lama” ja / või käemärgid.

Sooritus:

Koer peab võtte ajal koerajuhi käsul muutma neli korda oma asendit (istumine/lamamine), ilma sealjuures oma kohalt liikumata. Koera taha märgitakse kahe märgiga mõtteline joon. Koerajuht annab oma koerale võtte alguspunkti mõttelise joone ees lamamiskäsu. Koerajuht eemaldub koerast, minnes selleks ettenähtud kohta koera ette umbes 5 meetri kaugusele ja pöörab näoga koera poole. Asendite järjekord on alati istumine - lamamine (kaks korda) ja seega peab viimane käsk asendi muutmiseks olema "lama". Liikumisjuht näitab koerajuhile asendite muutmise järjekorda, kasutades kirjalikke märke, joonistusi või elektrilist tablood. Liikumisjuht peab seisma koerast umbes 3-5 meetri kaugusel nii, et ta ei näeks koerajuhti juhendades koera asendivahetusi. Liikumisjuht peab näitama uut asendivahetuse märki umbes iga 3 sekundi tagant. Koerajuht võib kasutada koerast eemal olles nii suulisi käsklusi kui ka käemärke, aga need peavad olema lühikesed ja üheaegsed. Pärast viimast lamamiskäsklust läheb koerajuht tagasi koera juurde ja annab koerale istumiskäsu.

Hindamine:

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata asendite vahetamise kiirusele, asendite puhtusele, sellele, kui hästi koer asendis püsib ja kui palju koer liigub. Punktide saamiseks ei tohi koer alguspunktist liikuda kokku rohkem kui ühe oma kehapikkuse võrra (mistahes suunas). Kõik koera liikumised (edasi-tagasi, kõrvale jne) liidetakse kokku. Kui koer jätab ühe asendi neljast vahele, näiteks võtab sisse vale asendi, või võtab asendi sisse alles pärast kolmandat käsklust, on kõrgeim hinne 7 punkti; kui koer aga eksib kahe asendiga, loetakse võtte läbikukkunuks (0 punkti).

Kui koer tõuseb istuvasse asendisse, enne kui koerajuht tema juurde jõuab, on kõrgeim võimalik hinne 8 punkti. Koerajuhi rõhutatud suulised käsud ja liialdatud või pikad käemärgid alandavad hinnet (vt. üldised juhendid).

Koerajuht võib asendi sissevõtmiseks anda kolmanda käsu, aga seda asendit ei võeta arvesse. Esimene lisakäsk ühe asendi sissevõtmiseks alandab hinnet 2 punkti võrra. Järgmised lisakäsud alandavad hinnet 1 punkti võrra.

VÕTE 1.9

Juurdekutsumine koos hüppega üle tõkke

[Koefitsient 3]

Käsud:

“Koht”, “Tule või hopp”, (“Kõrval”)

Sooritus:

Koerajuht läheb liikumisjuhi korralduse peale tõkke ette ja jääb sellest omal vabal valikul umbes 2-4 meetri kaugusele, koer peab võtma sisse algasendi. Liikumisjuht kuulutab välja võtte alguse ja annab koerajuhile korralduse koerast eemalduda. Koerajuht läheb teisele poole tõket (umbes 2-4 meetri kaugusele) ja kutsub pärast liikumisjuhilt loa saamist koera. Koer peab tõkkest üle hüppama ja koerajuhi juurde algasendisse tulema. Liikumisjuht kuulutab võtte lõppenuks. Hüppetõkke peab olema umbes koera turja kõrgune. Kõrgust võib ümardada pigem allapoole kui ülespoole. Tõkke maksimaalne kõrgus on 50 cm.

Hindamine: Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele täita koerajuhi käske, koera liikumiskiirusele ja tema oskusele valida kõige lühem tee koerajuhi juurde. Kui koer riivab hüppe ajal kasvõi kergelt tõket, võib talle hindeks anda kõige rohkem 8 punkti. Kui koer toetub tõkkele, ajab tõkke ümber või ei soorita hüpet, loetakse võte läbikukkunuks.

VÕTE 1.10

Ümber koonuse saatmine ja tagasitulek

[Koeffitsient 3]

Käsk: "Ringi" ["Parem / vasak" ja / või käemärk] ("Kõrval")

Sooritus: Koerajuht seisab koos algasendisse pandud koeraga alguspunktis, näoga umbes 10 meetri kaugusel paikneva koonuse poole, mille kõrgus on umbes 15-40 cm. Koerajuht saadab koera alguspunktist ringi ümber koonuse jooksma. Koer peab jooksma ümber koonuse, tulema tagasi koerajuhi juurde ja võtma sisse algasendi.

Hindamine: Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele täita koerajuhi käske, koera liikumiskiirusele ja tema oskusele valida kõige lühem tee koonuse juurde ja tagasi. Koonuse ümber jooksmisel peab koer olema sellest mõistlikul kaugusel, arvestades tema tõugu ja liikumiskiirust. Koer võib joosta ümber koonuse kas päripäeva või vastupäeva. Kui koera tuleb tagasi kutsuda, on kõrgeim võimalik hinne 8 punkti. Kui koer pöörab pärast koonuse juurde jõudmist ümber, aga ei jookse ümber koonuse, on hinne kõige rohkem 5 punkti. Võte loetakse mittesooritatuks (0 punkti), kui koer keerab ringi enne koonuse juurde jõudmist, kui talle tuleb kolmas kord anda käsklus "ringi" või kui teda tuleb teist korda tagasi kutsuda. Kui koera peab ümber suunama, võib juhtimiskäsuga koos kasutada käemärke. Koera kiiruse hindamisel tuleb arvesse võtta koera tõugu.

Kui koerajuht näitab võtte alguspunktis koerale suunda või puudutab koera, loetakse võte mittesooritatuks.

VÕTE 1.11

Üldmulje [Koeffitsient 2]

Hindamine: Üldmulje hindamisel on põhiline koera koostöövalmidus ja innukus käskude täitmisel. Olulised on ka soorituste täpsus ja korrektsus ning nii koerajuhi kui ka koera loomulik liikumine. Kõrge hinde saamiseks peavad koerajuht ja koer tegema head meeskonnatööd, nautima koostööd ja näitama üles head sportlaslikkust. Üldmulje hinnet mõjutab ka võistluspaari tegevus võtete ajal ja võtete vaheajal.

Kui koer lahkub võistlusplatsilt või rahuldab võistlusplatsil oma loomulikke vajadusi, ei saa ta üldmulje eest punkte. Kui koer ei allu võtte ajal või võtete vahepeal koerajuhi kontrollile (kasvõi ainult ühe korra), kuid ei lahku võistlusplatsilt, on kõrgeim hinne 5 punkti.

KLASS SK2

VÖTE 2.1

Lamamine rühmas 2 minutit, koerajuht väljaspool koera vaatevälja [Koeffitsient 2]

Käsud:

"Lama", "Koht", "Istu"

Sooritus:

Võtte algab siis, kui kõik rühma kuuluvad koerajuhid seisavad koos oma koertega rivis umbes 3 meetri kaugusel üksteisest, koerad on nende kõrval algasendis ja liikumisjuht ütleb: "võtte algab". Võtte lõpeb, kui koerajuhid on oma koerte juurde tagasi jõudnud, kõik koerad on sisse võtnud algasendi ja liikumisjuht on teatanud, et võtte on lõppenud.

Käsklus algasendist lamama minemiseks antakse ükshaaval. Koerad kästakse ükshaaval alates vasakult lamama minna ja alates paremalt istuma tõusta, nii et koer, kes läks esimesena lamama, tõuseb viimasena istuma ja vastupidi. Käsklus antakse pärast liikumisjuhilt loa saamist. Koerajuhid lähevad üheskoos väljapoole koerte vaatevälja ja jäävad varjatuks kaheks minutiks. 2 minutit läheb käima siis, kui kõik koerajuhid on koerte vaateväljast väljas. Koerad peavad jääma lamama, sealjuures püütakse nende tähelepanu köita, näiteks kõnnib nende vahel ringi inimene. Kui kaks minutit on möödunud, antakse koerajuhtidele korraldus minna koos tagasi võistlusplatsile ja rivistuda. Pärast seda liiguvad koerajuhid liikumisjuhi märguandel oma koerte selja taha, möödudes neist umbes 0,5 m kauguselt, jäävad seisma oma koertest umbes 3 meetri kaugusel ja pööravad end koerte suunas. Liikumisjuhi korraldusel liiguvad nad seejärel oma koerte kõrvale ja annavad oma koertele ükshaaval käsu algasendisse tõusta.

Koerajuhte tuleb hoiatada, et nad oma käske liiga valjuhäälselt ei annaks. See võib mõjutada teisi koeri ja toob kaasa märgatava punktide alandamise. Rühmas peab olema vähemalt kolm ja mitte rohkem kui kuus koera.

Hindamine:

Kui koer ei lähe teise käsu peale lamama; tõuseb sellel ajal, kui koerajuhid on väljaspool vaatevälja, seisma või istuma; roomab üle ühe oma kehapiikkuse või heidab selili, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer istub või tõuseb seisma siis, kui kaks minutit on läbi, ja koerajuhid on juba võistlusplatsil üles rivistunud, ei saa hinne olla kõrgem kui 5 punkti. Kui koer sealjuures veel liigub, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Igasugune koera liikumine alandab punkte. Kui koer haugatab 1-2 korda, võetakse maha 1-2 punkti; kui ta haugub enamuse võtte ajast, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Rahutu olek, nagu näiteks keharaskuse viimine ühelt küljelt teisele, alandab hinnet. Koeral on lubatud pead pöörata ja ringi vaadata, samuti näidata üles huvi võistlusväljakul või sellest väljaspool toimuva vastu. See ei tohi siiski jätta muljet rahutust olekust ja ängistusest. Kui koer tõuseb seisma ja läheneb teisele koerale, nii et tekib tugevalt häiritud olukord või kakluse oht, siis tuleb võtte katkestada. Teised koerad võivad võtet jätkata, koer, kes segaduse põhjustas, aga mitte.

Kui koer reageerib (heidab lamama või tõuseb istuma) enne koerajuhi käsklust (allub näiteks kaasvõistleja vastavale käsule), on kõrgeim hinne 8 punkti. Kui koer on reageerinud liiga vara (heitnud lamama või tõusnud istuma), peab ta jääma sellesse asendisse (lamama või istuma). Kui koer võtte alguses ei lähe lamama, loetakse võtte mittesooritatuks. Kui koer võtte lõpus tõuseb istuma ja heidab uuesti lamama omaalgatuslikult, on kõrgeim hinne 5 punkti. Kui koer lamab külili või ei tõuse istuma, on kõrgeim hinne 7 punkti.

VÖTE 2.2

Kõrvalkõnd

[Koeffitsient 3]

Käsk:

"Kõrval"

Sooritus:

Kõrvalkõndi kontrollitakse erinevatel kiirustel: normaaltempo, aeglustatud ja kiirendatud sammul ning koos pööretega, ümberpöörastega ja peatumistega. Võtte peab sisaldama ka liikumist algasendist kahe või kolme sammu kaupa edasi ja tagasi, samuti lühikest liikumist (5-8 sammu) otse tagasi. *Kõrvalkõndi on täpsemalt kirjeldatud üldjuhistes.*

Tuleb kontrollida, et tagurpidi kõrvalkõnni pinnas oleks tasane ja ohutu.

Kõik samal eksamil või võistlusel osalevad koerad peavad sooritama kõrvalkõnni sama liikumisskeemi järgi.

Hindamine:

Koer, kes lahkub koerajuhi juurest või järgneb koerajuhile suurema osa võtte ajast rohkem kui poole meetri kaugusel, loetakse võttel läbikukkunuks (0 punkti). Kui koer liigub aeglaselt, võib ta saada kõige rohkem 6-7 punkti. Kontakti puudumine ja lisakäsklused loetakse vigadeks. Ebatäiuslik kõrvalasend (koer ei ole koerajuhiga paralleelselt) alandab tulemust umbes 2 punkti võrra. Liikumise aeglustamine ja peatumine enne pöördeid, nende ajal või pärast pöördeid alandavad punkte. Hinnat alandatakse ka siis, kui koer liigub koerajuhile nii lähedal, et see häirib või takistab koerajuhi liikumist, veel rohkem punkte võetakse maha siis, kui koer nõjatub koerajuhi vastu või puudutab teda. Tagurpidi liikumisel on lubatud koerajuhi kerge ettevaatlikus. Kui tagurpidi liikumine ei ole päris täiuslik, ei tohiks maha võtta rohkem kui 1-2 punkti.

VÖTE 2.3

Seismine ja/või istumine ja/või lamama minek liikumise pealt [Koeffitsient 3]

Käsud:

"Kõrval" (3 korda), "Seisa", "Istu", "Lama"

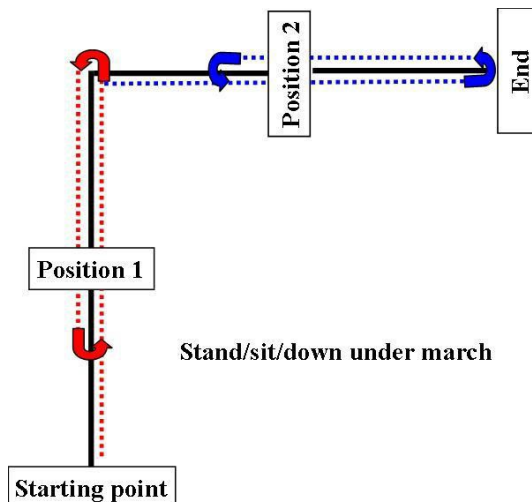
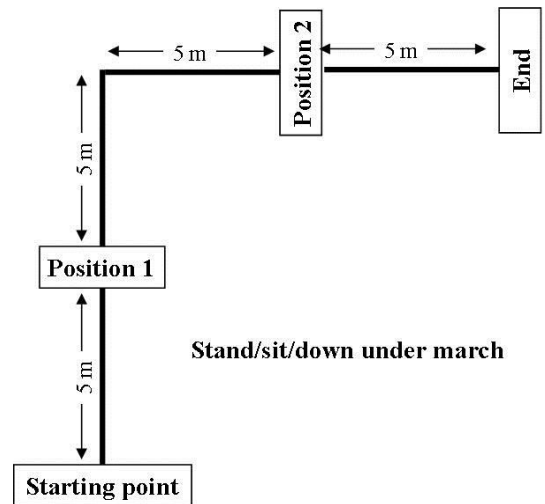
Sooritus:

Võtte sooritatakse juurde lisatud joonise järgi. Koer peab sooritama kaks kolmest võttesse kuuluvast asendist seismine/istumine/lamamine. Kohtunik otsustab enne võistluse algust, millist kaht asendit kasutatakse ja millises järjekorras.

Liikumisjuhi märguandel käsib koerajuht koeral liikumise pealt sisse võtta esimene asend (seismine/istumine/lamamine) ja pärast seda teine asend. Liikumine peab toimuma normaaltempo. Võtte peab sisaldama pöoret paremale või vasakule, pöörde suund on samuti kõigile võistlejatele sama. Pöördekohad (90° paremale või vasakule) peavad olema märgitud väikeste koonustega. Asendite järjekord ja paremale või vasakule pööramise järjekord võib varieeruda, aga peab olema kõigi võistlusel osalevate koerte jaoks ühesugune.

Liikumisjuht annab koerajuhile märku, millal alustada, millal anda koerale käsk seista/istuda/lamada, millal pöörata ja millal lõpus seisma jääda. Nurkades tehakse pöörded iseseisvalt. Peatused tehakse umbes 10-meetrise lõigu keskel (5 meetri peal). Koerajuht jätkab liikumist 5 meetrit (umbes järgmise pöördekohani), pöörab liikumisjuhi korraldusel ringi, jätkab liikumist oma koera poole, möödub koerast umbes 0,5 meetri kaugusel, nii et koer jääb temast vasakule, jätkab liikumist veel umbes 2 meetrit, pöörduv liikumisjuhi korraldusel ümber ja läheb oma koera juurde tagasi. Koera juurde jõudes annab koerajuht koerale, ilma ise peatumata, käsu "kõrval". Koerajuht jätkab koos koeraga liikumist pöördepunktini (5 m), pöörab vasakule/paremale ja jätkab liikumist piki järgmise lõigu joont kuni selle keskpaigani. Võtte jätkub samamoodi nagu selle esimene etapp. Võtte lõpeb siis, kui liikumisjuht annab peatumiskäsu ja teatab, et võtte on lõppenud.

Seismis-, istumis- ja lamamisasendid peavad olema paralleelsed kujuteldavate joontega, mis ühendavad algus-, pöörde- ja lõpp-punkte. Vahemaa koera ja pöördepunktide vahel peab sõltuvalt koera suurusest olema umbes 0,5 meetrit. Pöörded tuleb sooritada täisnurga all (90°), neid ei tohi ümardada. Koerajuht ja koer peavad mööduma nurgakoonustest paremalt poolt, nii et koonused jäävad vasakule. Vaata klassi 2 võtte 3 joonist.

Hindamine:

Selleks et võtte eest punkte saada, peab olema sooritatud vähemalt üks asend. Kui koer on peatunud ühe korra vales asendis (näiteks istunud seismise asemel) või on jätnud ühe asendi vahele, on kõrgeim hinne võtte eest 7 punkti. Asendi vahelejätmiseks loetakse seda, kui koer võtab sisse vale asendi, kui ta liigub pärast käsklust rohkem kui ühe oma kehapiikkuse võrra, kui koerajuht annab teistkordse käsu või kui koerajuht on kasutanud koera asendisse käskimiseks tugevaid käemärke ja kehakeelt.

Kui koer üldse ei peatu, et asendit sisse võtta, s.t. ei ole peatunud enne, kui koerajuht on ümber pöördunud, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Koera peatamiseks võib anda teistkordse käskluse ja kui koer peatub enne, kui koerajuht on jõudnud järgmise pöördumiskohani, võib võtet jätkata, aga selle eest ei saa hindeks rohkem kui 6 punkti.

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata kõrvalkõnnile ja sellele, kas asendid (seismine, istumine ja lamamine) on paralleelsed kujuteldavate joontega, mis ühendavad algus-, pöörde- ja lõpp-punkte.

Vigadeks loetakse aeglane liikumine, aeglane seismis-, istumis-, lamamisasendi sissevõtmine, viltused asendid, halb kõrvalkõnd, liikumiskiiruse muutmine, nurkade ümardamine, õigest kursist (kujuteldavate ühendusjoontega paralleelne) kõrvalekaldumine ja pööramine, et koera vaadata. Selliste vigade puhul vähendatakse hinnet 1-4 punkti võrra. Kui koerajuht möödub koerast valet poolt, võetakse hindest maha üks punkt.

Lisakäsklused asendite sissevõtmiseks ei ole lubatud. Käemärkide ja kehakeele kasutamine seismis-, istumis-, lamamiskäskude andmisel on tõsine eksimus, mille eest võetakse maha mitu punkti. Hinnet alandatakse sõltuvalt sekkumise tugevusest ja kestvusest 3-5 punkti võrra, võtte võidakse lugeda ka mittesooritatuks.

VÕTE 2.4

Juurdekutsumine koos seismise peatusega

[Koeffitsient 4]

Käsud:

“Lama”, (“Koht”), “Siia”, “Seisa” VÕI käemärk, “Siia”(“Kõrval”)
[Käemärgid: lubatud on kasutada nii ühte kui ka kahte kätt]
Koerajuht peab kohtunikule teatama, kas ta kasutab suulist käsku või käemärki.

Sooritus:

Koeral kästakse lamama minna ja koerajuht kõnnib osutatud suunas temast eemale umbes 25-30 meetri kaugusele ja pöörab end siis ümber, jäädes seisma näoga koera poole. Liikumisjuhi loal kutsub koerajuht koera enda juurde. Kui koer on jõudnud läbida umbes pool vahemaad käsib koerajuht koeral seisma jääda. Pärast liikumisjuhi luba (umbes 3 sekundit hiljem) kutsub koerajuht koera tagasi algasendisse. Liikumisjuht annab koerajuhile loa ainult koera juurdekutsumise kohta. Peatumiskäsu annab koerajuht märgi juures iseseisvalt. Peatumiskäsuna on lubatud kasutada kas suulist käsku või käemärki. Juurdekutsumisel võib käsule lisaks hüüda koera ka nimepidi, aga nimi ja käsklus peavad moodustama ühtse terviku ja koer ei tohi tajuda neid kahe eraldi käsklustena.

Hindamine:

On tähtis, et koer reageeriks juurdekutsumiskäsklustele innukalt. Koer peab liikuma reipalt, ühtlases tempos ja vähemalt kiires traavis. Aeglane liikumine loetakse veaks. Koera kiiruse hindamisel tuleb arvesse võtta koera tõugu. Koer peab peatuma kohe pärast käsku. Peatumise hindamisel tuleb arvesse võtta ka koera liikumiskiirus. Kiiretele koertele on lubatud teatud mööndus peatumisel, mitte aga aeglaselt liikuvatele koertele. Peatumise eest täispunktide saamiseks ei tohi koer pärast käsu saamist liikuda üle ühe oma kehapikkuse. Peatumise eest üldse punktide saamiseks ei tohi koer pärast käsu saamist liikuda üle oma kolme kehapikkuse. Kui antakse kokku rohkem kui kaks juurdekutsumiskäsklust, on kõrgeim hinne 7. Võtte loetakse mittesooritatuks, kui koera kutsutakse ühest asendist kolm korda, samuti siis, kui mõlema asendi puhul kasutatakse teistkordset kutset. Kui koer ei peatu ettenähtud kohas (peatub pärast kolme oma kehapikkust) on kõrgeim hinne 7 punkti. Kui koer ei püüagi peatuda, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer peatub vales asendis, on kõrgeim hinne 7 punkti. Kui koer tõuseb seisvasse või istuvasse asendisse, enne kui koerajuht teda esimest korda kutsub, on kõrgeim hinne 8 punkti. Kui koer liigub enne esimest juurdekutsumiskäsku üle ühe oma kehapikkuse, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

VÕTE 2.5

Saatmine ruutu, lamama minek ja juurdekutsumine [Koefitsient 4]

Käsud:

“Edasi”, [“Parem/vasak” ja/või käemärk], (“Seisa”), “Lama”, “Siia”.

Sooritus:

Enne võtte algust peab koeraomanik kohtunikule teatama, kas ta käsib koeral ruudus kõigepealt seista ja siis lamama minna või otse ruutu jõudes lamama minna.

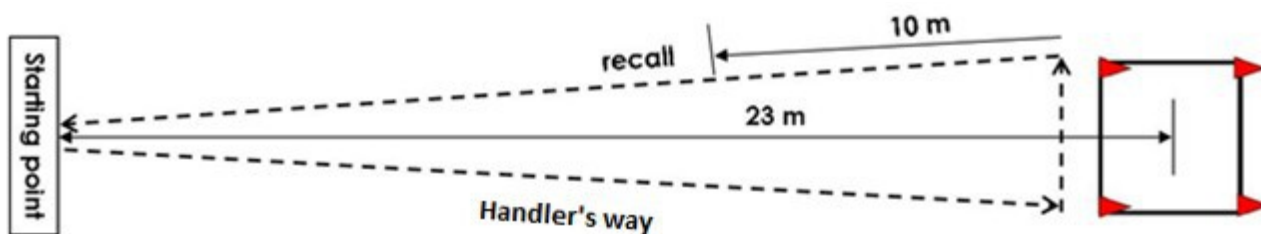
Pärast seda, kui liikumisjuht on andnud loa, saadab koerajuht koera ruutu suurusega 3 m x 3 m, mis asub umbes 23 meetri kaugusel võtte alguspunktist. Koer peab liikuma ruudu juurde sirgjooneliselt ja sisenema ruutu eestpoolt.

Kui koer jõuab ruutu, käsib koerajuht tal kõigepealt kas seisma jääda ja siis lamama minna või otse lamama minna. Kui koerale antakse käsk seista, peab koera asend olema konkreetne ja stabiilne, enne kui talle antakse käsk lamama minekuks.

Pärast liikumisjuhilt loa saamist liigub koerajuht edasi paremapoolse koonuse suunas. Kui koerajuht on umbes 2 meetri kaugusel koonusest, teeb ta liikumisjuhi loal pöörde vasakule ja jätkab liikumist umbes 3 meetrit, kuni pöörab liikumisjuhi loal uuesti vasakule, jätkates liikumist tagasi alguspunkti suunas. Kui koerajuht on pärast teist pööret läbinud umbes 10 meetrit, kutsub ta pärast liikumisjuhilt loa saamist koera enda juurde, jätkates ise samal ajal liikumist alguspunkti suunas. Kui koerajuht jõuab alguspunkti, annab liikumisjuht talle korralduse seisma jääda.

Koerajuht ei tohi terve võtte jooksul kasutada rohkem kui nelja käsklust, millest neljas on seismiskäsk ruudus. Teine võimalus on, et koerajuht käsib koeral kohe ruutu jõudes lamamisasendisse minna ja kasutada seega ainult kolme käsklust. Kui koera peab ümber suunama, võib koos juhtimiskäsuga kasutada käemärke.

Ruudu suurus on 3 X 3 m. Ruudu keskpunkti ja võtte alguspunkti vahemaa on ligikaudu 23 meetrit. Ruudu nurgad märgistatakse koonustega (kõrgus umbes 10 - 15 cm). Koonused peavad olema väliskülgedelt ühendatud nähtava joonega (märgitud näiteks teibi, kriidi või lindiga). Ruudu piirid peavad olema vähemalt umbes 3 - 5 meetri kaugusel võistlusplatsi piiridest. Vaata klassi SK2 võtte 5 joonist.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele koerajuhi juhiste ja käskude täitmisel, koera liikumiskiirusele ja liikumise sirgjoonelisusele. 10 punkti saamiseks ei tohi koerajuht terve võtte jooksul kasutada rohkem kui nelja käsklust, millest neljas on käsk ruudus seisma jääda. Koer peab käske täitma (näiteks kui koeral kästakse ruudus seisma jääda, peab ta seisma, ja kui tal kästakse otse lamama minna, peab ta sellele kuuletuma).

Kui koerajuht käsku andes oma kohalt liigub (astub mistahes suunas), loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koerajuht teeb liigseid liigutusi (kasutab kehakeelt), on kõrgeim hinne 8 punkti. Koera iseseisev tegutsemine (näiteks seisma jäämine või lamama minek ilma koerajuhi käsklusega) alandab punkte. Kui koer läheb lamama väljaspool ruutu, on ta võttel läbikukkunud. Kui koer on juba lamama läinud, ei tohi koerajuht anda uut käsku. Punktide saamiseks peab koera kogu keha, välja arvatud saba, olema ruudu sees.

Kui koer tõuseb istuma või seisma enne, kui koerajuht on sooritanud teise pöörde, loetakse võtte mittesooritatuks. Kui koer tõuseb istuma või seisma pärast koerajuhi teist pööret aga enne käskluse saamist, on kõrgeim hinne 5 punkti. Kui koer liigub ruudus ilma püsti tõusmata, on suurim võimalik hinne 7 punkti. Kui koer liigub ja ületab ruudu piiri enne juurdekutsumiskäsku, loetakse võtte mittesooritatuks. Kui koer liigub väga aeglaselt, võib ta võtte eest saada kõige rohkem 6 punkti.

Teistkordse juurdekutsumise, seismise või lamamise käsu eest võetakse hindest maha 2 punkti. Võtte loetakse mittesooritatuks, kui kasvõi ühte nendest käskudest on antud ka kolmandat korda. Käemärgid on lubatud ainult siis, kui koera on vaja suunata. Kui käemärke kasutatakse siis, kui koer on koerajuhi kõrval, võetakse hindest maha 2 punkti.

Kui koer võtab ruudus sisse vale asendi, alandatakse hinnet 3 punkti võrra. Kui seisuasend on ebamäärane, võetakse hindest maha 2 punkti. Korduvate juhtimiskäskude eest mahavõetavate punktide arv sõltub käsu andmise tugevusest ja koera valmidusest käsku täita, hinnet võib vastavalt vähendada kas ühe või kahe punkti võrra.

Kui koerajuht näitab võtte alguspunktis koerale suunda või puudutab koera, loetakse võtte mittesooritatuks.

VÕTE 2.6

Suunatud toomine

[Koeffitsient 3]

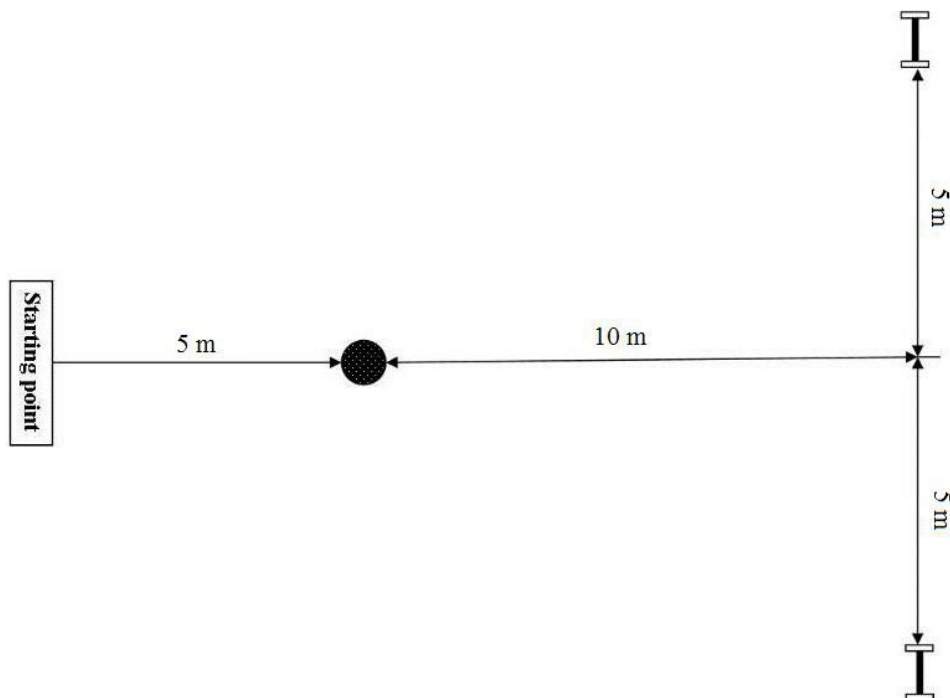
Käsud:

“Kõrval”, “Seisa”, “Parem / vasak” ja/või käemärgid, “Too”, “Anna” (“Kõrval”)

Sooritus:

Koerajuht ja koer seisavad võtte alguspunktis näoga märgi poole, mis asub umbes 5 meetri kaugusel. Märk asub umbes 10 meetri kaugusel kahe hantli vahelise mõttelise joone keskpunktist, võtte alguspunkt on sellest joonest umbes 15 meetri kaugusel. Liikumisjuht paneb kaks puidust hantlit umbes 10 meetri kaugusele teineteisest ja nii, et need oleksid hästi nähtavad. Loosiga tõmmatakse, kumb hantel (vasak või parem) pannakse maha esimesena.

Liikumisjuhi korraldusel liigub koerajuht koos koeraga võtte alguspunktist märgi suunas, möödub märgist umbes 1-2 meetri kaugusele, teeb liikumisjuhi märguandel ümberpöörde ning annab märgi juurde tagasi jõudes koerale seismiskäsu. Koer peab olema näoga alguspunkti poole. Koerajuht eemaldub koerast ja naaseb alguspunkti, pöördudes näoga hantlite poole. Koerajuht ei tohi koerast eemaldudes peatuda. Pärast umbes kolme sekundit antakse koerajuhile korraldus suunata koer õige (eelnevalt loositud) hantli juurde, koer peab hantli ära tooma ja koerajuhile loovutama. Suunamiskäsk (parem/vasak) ja toomiskäsk tuleb esitada kiiresti järjestikku, viivitusega esitatud toomiskäsku tõlgendatakse teise käsuna. Vaata klassi 2 võtte 6 joonist.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele täita koerajuhi suunamis- ja toomiskäske, koera liikumiskiirusele ja tema oskusele valida kõige lühem tee õige hantli juurde. Kui koerajuht näitab võtte alguspunktis koerale suunda või puudutab koera, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Selle võtte eest punktide saamiseks peab koer jääma märgi juurde seisma niikauaks, kuni ta saab käsu edasi liikuda. Kui koer märgi juures lamab, istub või liigub, on kõrgeim hinne 8 punkti. Kui koer liigub seisvast asendist enne käsku üle ühe oma kehapiikkuse, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Kui koer läheb vale hantli juurde, kuid koerajuht peatab ta ja juhatab õige hantli juurde ja koer toob õige hantli ära, võetakse hindest maha 3 punkti. Kui koer juhatakse vale hantli juurest ära, ilma et koerajuht teda peataks, võetakse hindest maha 2 punkti. Kui koer võtab üles vale hantli, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Punktide mahavõtmine juhtimise/suunamise lisakäskude eest sõltub käskude tugevusest ja koera valmidusest käske täita. Hinnet alandatakse 1-2 punkti käsu kohta.

Kui koer pillab hantli maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhinduda võtete hindamise üldistest juhistest.

VÖTE 2.7

Eseme äratundmine ja toomine

[Koefitsient 4]

Käsud:

“Otsi”, “Anna”, (“Kõrval”)

Sooritus:

Koerajuht seisab võtte alguspunktis, koer on tema kõrval algasendis. Liikumisjuht teatab, et võtte algab ja annab koerajuhile puidust toomiseseme (10 cm x 2 cm x 2 cm), mis on juba eelnevalt eraldusmärgiga tähistatud. Koerajuht võib eset oma käes hoida umbes 10 sekundit. Selles etapis ei ole koeral lubatud eset puudutada ega nuusutada. Liikumisjuht palub koerajuhil ese endale tagasi anda ja end ümber keerata. Koerajuht otsustab, kas koer näeb või ei näe esemete paigutamist. Lubatud on käsklused "kõrval" ja "koht". Liikumisjuht läheb koerajuhist umbes 10 meetri kaugusele, et panna koerajuhi käest saadud ese ise seda puudutamata koos viie sarnase esemega maha. Liikumisjuht asetab viis eset maha käega ja seega puudutab neid. Esemed paigutatakse ringikujuliselt või horisontaalse reana üksteisest umbes 25 cm kaugusele. Esemete paigutus peab olema kõigi võistlel osalevate koerte jaoks ühesugune, aga koerajuhi eseme asukoht võib olla erinev. Kui esemed on paigutatud horisontaalsesse rivisse, ei tohi koerajuhi ese olla rea kummaski otsas äärmine.

Koerajuhil palutakse seejärel ringi keerata ja käskida koeral märgistatud ese ära tuua. Koer peab leidma koerajuhi eseme, tooma selle ära ja loovutama koerajuhile, nagu on kirjeldatud üldistes juhistes.

Koeral lubatakse töötada umbes pool minutit, eeldusel et ta töötab aktiivselt ja sihikindlalt. Iga võistleja jaoks peab olema olemas uus eset.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele töötada ja koera kiirusele. Kui koer haarab ühe korra vale eseme, aga siis toob õige, võib ta hindeks saada kõige rohkem 7 punkti. Võtte loetakse mittesooritatuks (0 punkti), kui koeral lubatakse võtte alguses, enne kui ese antakse liikumisjuhile tagasi, seda nuusutada või puudutada; kui koerale antakse käsklusi siis, kui koer on esemete juures, või kui koer haarab kaks korda vale eseme. Veaks ei loeta, kui koer nuusutab õiget eset otsides teisi esemeid.

Kui koer pillab hantli maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhinduda võtete hindamise üldistest juhistest.

VÖTE 2.8**Kaugjuhtimine****[Koefitsient 4]****Käsud:**

“Lama” “Koht”, “Istu”, “Seisa”, “Lama” ja / või käemärgid.

Sooritus:

Koer peab muutma ilma kohalt liikumata koerajuhi käsul kuus korda oma asendit (istumine/seisimine/lamamine). Koera taha märgitakse kahe märgiga mõtteline joon. Koerajuht annab oma koerale võtte alguspunktis mõttelise joone ees lamamiskäsu. Koerajuht eemaldub koerast, minnes selleks ettenähtud kohta umbes 10 meetri kaugusele koerast ja pöördub näoga koera poole. Asendite järjekord on alati istu - seisa - lama või seisa - istu - lama ja seega peab viimane käsk asendi muutmiseks olema "lama". Asendite järjekord peab olema kõigi võistlejate jaoks ühesugune.

Liikumisjuht näitab koerajuhile asendite muutmise järjekorda, kasutades kirjalikke märke, joonistusi või elektroonilist tablood. Liikumisjuht peab seisma koerast umbes 3-5 meetri kaugusel nii, et ta ei näeks käsklusi näidates koera. Liikumisjuht peab näitama uut asendivahetuse märki umbes iga 3 sekundi tagant.

Koerajuht võib kasutada koerast eemal olles nii suulisi käsklusi kui ka käemärke, aga need peavad olema lühikesed ja üheaegsed. Pärast viimast lamamiskäsklust läheb koerajuht tagasi koera juurde ja annab koerale istumiskäsu.

Hindamine:

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata asendite vahetamise kiirusele, asendite puhtusele, sellele, kui hästi koer antud asendis püsib ja kui palju koer liigub. Punktide saamiseks ei tohi koer alguspunktist liikuda kokku rohkem kui ühe oma kehapiikkuse võrra (mistahes suunas). Kõik koera liikumised (edasi-tagasi, kõrvale jne.) liidetakse kokku. Kui koer jätab ühe asendi kuuest tegemata, on kõrgeim hinne 7 punkti, kui tegemata jääb kaks asendit, on kõrgeim hinne 5 punkti. Seega, kui koer jätab ühe asendi vahele ja võtab kohe järgmise asendi, on kõrgeim hinne 5 punkti. Kui koer liigub üle ühe oma kehapiikkuse, on kõrgeim hinne 5 punkti. Võtte eest punktide saamiseks peab koer vahetama asendeid käsu järgi vähemalt neli korda.

Kui koer tõuseb istuvasse asendisse, enne kui koerajuht tema juurde jõuab, on kõrgeim võimalik hinne 8 punkti. Koerajuhi rõhutatud suulised käsud ja liialdatud või pikad käemärgid alandavad hinnet (vt. üldised juhendid).

Kui asendi vahetamiseks on vaja anda kaks käsku, ei saa hinne olla kõrgem kui 8 punkti. Kui koer ühe asendi kohta antud teist käsku ei kuula, ei võeta seda asendit arvesse. Esimene lisakäsklus asendi kohta alandab hinnet 2 punkti, järgmised lisakäsklused 1 punkti.

Selle võtte eest võib saada punkte isegi siis, kui koer võtab 3-4 asendit sisse alles pärast lisakäsku, kuid kuuletub lisakäsklustele viivitamatult, võtab korrektsed asendid ja sooritab ka muul viisil võtte suurepäraselt.

VÖTE 2.9

Metallist eseme toomine koos hüppega üle tõkke [Koefitsient 3]

Käskud:

"Hopp", "Too" ja "Anna", ("Kõrval")

Sooritus:

Koerajuht juhatatakse tõkke ette sellest omal vabal valikul umbes 2-4 meetri kaugusele, koer istub tema kõrval algasendis. Liikumisjuht ulatab koerajuhile hantli. Koerajuht viskab metallist hantli üle tõkke. Koerajuht annab koerale käsu hüppata üle tõkke, haarata hantel ja hüppata tagasi. Käsku "too" ei tohi anda hiljem kui siis, kui koer alustab esimest hüpet.

Hindamine:

Võtte algab algasendist ja lõpeb algasendiga pärast seda, kui koer on hantli loovutanud ja liikumisjuht on teatanud, et võtte on lõppenud. Kui koer peab hetke hantlit otsima ja töötab sealjuures aktiivselt, punkte maha ei võeta. Kui koer riivab hüppe ajal kasvõi kergelt tõket, võib talle hindeks anda kõige rohkem 8 punkti. Kui koer toetub tõkkele või ei hüppa nii minekul kui ka tulekul, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui tõke kukub ümber, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer ennetab käsku, võetakse hindest maha 2-4 punkti. Teistkordse "too" või "hopp" käsu eest võetakse hindest maha 2 punkti. Kui koer lahkub algasendist hetkel, kui hantlit visatakse, loetakse võtte mittesooritatuks

Kui koer pillab hantli maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhendada võtete hindamise üldistest juhistest.

VÖTE 2.10

Üldmulje

[Koefitsient 2]

Hindamine:

Üldmulje hindamisel on kõige olulisem koera koostöövalmidus ja innukus käskude täitmisel. Tähtsal kohal on ka soorituse täpsus ja korrektsus ning nii koerajuhi kui ka koera loomulik liikumine. Kõrge hinde saamiseks peavad koerajuht ja koer tegema head meeskonnatööd, nautima koostööd ja näitama üles head sportlaslikkust. Üldmulje hinnet mõjutab ka võistluspaari tegevus võtete ajal ja võtete vaheajal.

Kui koer ei allu võtte ajal või võtete vahepeal koerajuhi kontrollile ja lahkub koerajuhi juurest, kuid jääb võistlusplatsile, ei anta üldmulje eest punkte. Kui koer rahuldab võistlusplatsil oma loomulikke vajadusi, siis ta diskvalifitseeritakse.

KLASS SK3

VÖTE 3.1

Rühmas istumine 2 minutit

[Koefitsient 2]

VÖTE 3.2

Rühmas lamamine 1 minut ja juurdekutsumine

[Koefitsient 2]

Käsud:

"Istu" "Koht", "Lama" ja / või käemärk, "S"

Sooritus:

Võtted 1 ja 2 liidetakse kokku.

Vöte 3.1/ 1. osa: Rühmas istumine 2 minutit

Vöte 3.2/ 2. osa: Lamamine rühmas 1 minut ja juurdekutsumine

Vötte mõlemat osa hinnatakse eraldi pärast teise osa lõppemist.

Vöte algab siis, kui kõik rühma kuuluvad koerajuhid seisavad ravis umbes 4 - 5 meetri kaugusel üksteisest, koerad on nende kõrval algasendis ja

liikumisjuht kuulutab vötte alanuks. Vötte esimene osa lõpeb pärast seda, kui koerajuhid on võistlusplatsile tagasi tulnud, seisavad oma koertest vähemalt umbes 10 meetri kaugusel näoga koerte poole ja liikumisjuht teatab, et vöte on lõppenud. Vötte teine osa algab viivitamatult pärast esimest osa.

1. Osa. Koerad istuvad algasendis ravis üksteisest umbes 4-5 meetri kaugusel. Pärast liikumisjuhi korraldust jätavad koerajuhid oma koerad, liiguvad väljaspoole koerte vaatevälja ja jäävad varjatuks kaheks minutiks. 2 minutit läheb käima siis, kui kõik koerajuhid on koerte vaateväljast väljas. Pärast kahe minuti möödumist antakse koerajuhtidele märguanne liikuda tagasi võistlusplatsile ja jääda seisma. Seejärel antakse koerajuhtidele korraldus liikuda koertest umbes 10 meetri kaugusele ja jääda seisma näoga koerte poole.

Sellelega on vötte 1. osa lõppenud ja algab 2. osa.

2. Osa. Algab, kui liikumisjuht sellest teada annab. Koerad peavad istuma.

Liikumisjuhi loal peavad koerajuhid, kelle koerad on vötte 1. osa ajal võtnud sisse vale asendi, käskima koerad õigesse asendisse, s.t. istuma.

Koerajuhtidele antakse alates vasakult paremale korraldus käskida oma koertel minna lamavasse asendisse. Koerad peavad lamama ühe minuti ja kutsutakse pärast seda ükshaaval alates paremalt vasakule koerajuhtide juurde. Juurdetulekukäsk antakse pärast liikumisjuhi märguannet ja järgmine koer kutsutakse alles pärast seda, kui eelmine koer on jõudnud oma koerajuhi kõrval algasendisse.

Liiga valjuhäälsed käsklused võivad teisi häirida ja toovad kaasa punktide alandamise.

Rühmas peab olema mitte rohkem kui neli ja mitte vähem kui kolm koera. Kui klassis 3 võistleb ainult viis koera, võivad nad kõik sooritada antud vötte koos.

Kohtuniku otsustada on, kuidas toimida koerajuhtidega, kelle koerad pole vötte teist osa algusest peale sooritanud ja koerajuhtidega, kes ei taha oma koeri juurde kutsuda.

Hindamine:

Koer, kes võtte 1. osa ajal tõuseb püsti või läheb lamama, saab selle osa eest hindeks 0 punkti. Koer, kes ükskõik kumba võtte osa ajal liigub rohkem, kui üle ühe oma kehapiikkuse, kukub läbi tervel võttel (nii osa 1 kui ka osa 2). Kui koer läheb lamama või tõuseb seisma pärast seda, kui kaks minutit on kulunud ja koerajuhid on juba võistlusplatsil üles rivistunud, on maksimaalne hinne 5 punkti.

Koertele, kes pärast võtte 1. osa lõppemist on seisvas või lamavas asendis, antakse ükshaaval käsk võtta sisse istuv asend. Esimese istumiskäsu eest punkte maha ei võeta. Kui läheb vaja teistkordset käsku, alandatakse hinnet 2 punkti võrra. Kui koer ei istu ka siis, loetakse võtte teine osa mittesooritatuks (0 punkti).

Kui koer muudab pärast teise osa algust asendit, näiteks tõuseb istuvast asendist seisma või heidab lamama, ei ole koerajuhil lubatud enam tema asendit parandada. Koer, kes siis, kui koertele antakse lamamiskäsk, juba lamab, saab hindeks kõige rohkem 7 punkti, ja koer, kes sel hetkel seisab, saab hindeks maksimaalselt 8 punkti.

Kui koer läheb lamama enne koerajuhi käsklust (allub näiteks kaasvõistleja vastavale käsule), on teise osa eest kõrgeim hinne 8 punkti.

2. osa loetakse mittesooritatuks, kui koer ei lähe lamama, kui koer muudab 1-minutilise perioodi jooksul asendit (istub, tõuseb seisma), liigub rohkem kui üle ühe oma kehapiikkuse või läheb selili. Kui koer lamab külili, on kõrgeim hinne 7 punkti.

Kui koer tuleb koerajuhi juurde teise koera juurdekutsumiskäsu peale, on 2. osa eest kõrgeim hinne 5 punkti. Kui koer tuleb koerajuhi juurde ilma igasuguse kutseta, loetakse 2. osa mittesooritatuks (0 punkti). Kui koera tuleb juurde kutsuda teist korda, on 2. osa kõrgeim võimalik hinne 7 punkti.

Kui koer haugatab 1-2 korda, võetakse hindest maha 1-2 punkti; kui ta haugub suurema osa võtte ajast, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Igasugune koera liigne liikumine alandab punkte. Rahutu käitumine, nagu näiteks keharaskuse tõstmine ühelt jalalt teisele, vähendab punkte. Koeral on lubatud pead pöörata ja ringi vaadata, samuti näidata üles huvi võistlusväljakul või sellest väljaspool toimuva vastu. See ei tohi siiski jätta muljet rahutusest või ängistusest. Kui koer tõuseb seisma ja läheneb teisele koerale ja tekib tugevalt häiritud olukord või kakluse oht, siis tuleb võtte katkestada. Teised koerad võivad võtet jätkata, koer, kes segaduse põhjustas, aga mitte.

Võtteid 3.1-3.2 käsitletakse ühe võttena ja seega ei tohi koerajuht nende kahe võtte vahepeal ühelgi viisil vahele segada (koera premeerida või temaga suhelda).

On soovitatav, et koerte ees väljaspool võistlusplatsi olev territoorium on võtte ajal suletud ja seal ei ole kõrvalisi isikuid peale personali. Maailmajao- ja maailmameistrivõistlustel on see kohustuslik.

VÖTE 3.3

Kõrvalkõnd

[Koeffitsient 3]

Käsk:

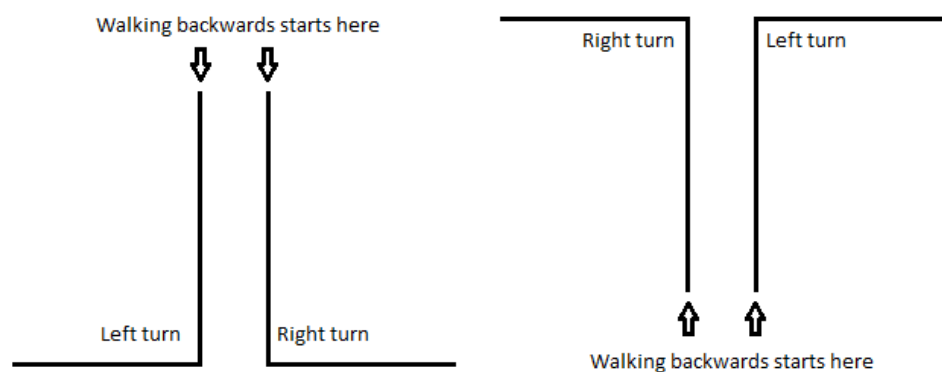
"Kõrval"

Sooritus:

Kõrvalkõndi kontrollitakse erinevatel kiirustel: normaaltempo, aeglustatud ja kiirendatud sammul ning koos pööretega, ümberpöörastega ja peatumistega. Võtte peab sisaldama ka liikumist seisvast asendist kahe kuni kolme sammu kaupa erinevatesse suundadesse ning seisvast asendist pöörast ja ümberpöörast. Võttesse kuulub ka liikumine tagurpidi umbes 5-10 meetrit (15-20 sammu). Liikumisuht annab märku alustamiseks ja lõpetamiseks. Tagurpidi liikumine võib sisaldada ühte pöört. Tuleb kindlustada, et tagurpidi liikumise rada oleks tasane ja ohutu. Liikumisuht peab kasutama orientiire, et õigesti hinnata tagurpidi liikumise vahemaad.

Kõrvalkõndi on täpsemalt kirjeldatud üldjuhistes.

Kõik samal eksamil või võistlusel osalevad koerad peavad sooritama kõrvalkõnni sama liikumisskeemi järgi.

Hindamine:

Koer, kes lahkub koerajuhi juurest, või järgneb koerajuhile suurema osa võtte ajast rohkem kui poole meetri kaugusel, loetakse võttel läbikukkunuks (0 punkti). Kui koer liigub aeglaselt, on hinne kõige rohkem 6-7 punkti. Kontakti puudumine koera ja koerajuhi vahel ja lisakäsklused loetakse vigadeks. Ebatäiuslik kõrvalasend (koer ei ole koerajuhiga paralleelselt) alandab tulemust umbes 2 punkti võrra. Liikumise aeglustamine ja peatamine enne pöördeid, nende ajal või pärast pöördeid alandavad punkte. Hinnet alandatakse ka siis, kui koer liigub koerajuhile nii lähedal, et see häirib või takistab koerajuhi liikumist, veel rohkem punkte võetakse maha siis, kui koer nõjatub koerajuhi vastu või puudutab teda. Tagurpidi kõndimisel on lubatud koerajuhi kerge ettevaatlikus. Kui tagurpidi liikumine ei ole päris täiuslik, ei tohi maha võtta rohkem kui 1-2 punkti.

VÕTE 3.4

Seismine, istumine ja lamama minek liikumise pealt [Koeffitsient 3]

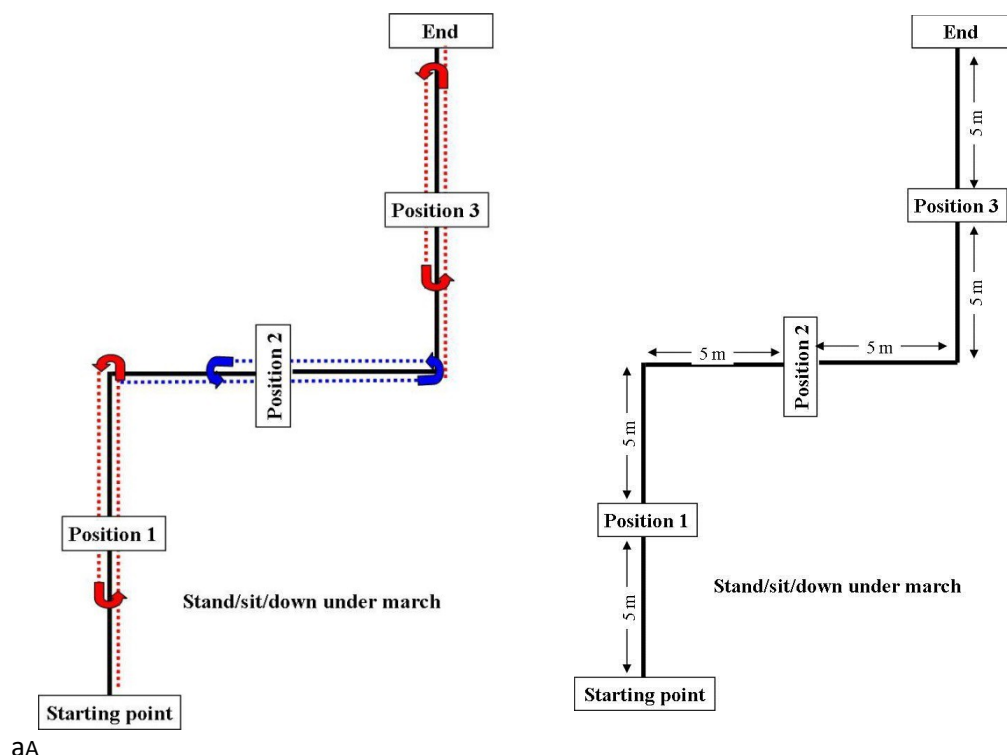
Käsud:

“Kõrval”, “Seisa”, “Istu”, “Lama”

Sooritus:

Võtte sooritatakse juurde lisatud joonise järgi. Kohtunik otsustab enne võistluse algust, millises järjekorras asendid sooritatakse. Liikumisjuhi korraldusel käsib koerajuht koeral liikumise pealt võtta sisse seismise, istumise ja lamamise asendid. Liikumine peab toimuma normaaltempo. Võtte peab sisaldama pööret vasakule ja paremale. Pöördekohad (90° paremale või vasakule) peavad olema märgistatud väikeste koonuste või märkidega. Asendite järjekord ja paremale või vasakule pööramise järjekord võib varieeruda, aga see peab olema kõigi võistlusel osalevate koerte jaoks ühesugune.

Liikumisjuht annab koerajuhile märku, millal alustada, millal anda koerale käsk seista/istuda/lamada, millal ümber pöörata ja millal lõpus seisma jääda. Peatused tehakse umbes 10-meetrise lõigu keskel (5 meetri peal). Koerajuht jätkab liikumist 5 meetrit (umbes järgmise pöördekohani), pöörab liikumisjuhi korraldusel ringi, jätkab liikumist oma koera poole, möödub koerast umbes 0,5 meetri kaugusel, nii et koer jääb temast vasakule, seejärel jätkab liikumist veel umbes 2 meetrit, pöörduv liikumisjuhi korraldusel ümber ja liigub oma koera juurde. Koera juurde jõudes annab koerajuht koerale ilma ise peatumata käsu "kõrval". Koerajuht ja koer jätkavad liikumist kuni pöördepunktini (5 m), pööravad vasakule/paremale ja jätkavad piki järgmist lõiku kuni selle keskpäigani. Kogu liikumist

korralduse, s.t. võtte jätkub samamoodi nagu selle esimene osa. Võtte lõpeb siis, kui liikumisjuht annab peatumiskäsu ja teatab, et võtte on lõppenud. Seismis-, istumis- ja lamamisasendid peavad olema paralleelsed kujuteldavate joontega, mis ühendavad algus-, pöörde- ja lõppunkte. Vahemaa koera ja pöördepunktide vahel peab sõltuvalt koera suurusest olema umbes 0,5 meetrit. Pöörded tuleb sooritada täisnurga all (90°), neid ei tohi ümardada. Koerajuht ja koer peavad mööduma nurgakoonustest paremalt poolt, nii et need jäävad võistlejatest vasakule. Vaata klassi SK3 võtte 4 joonist.

Hindamine:

Võtte eest punktide saamiseks peab koer sooritama vähemalt kaks asendit. Kui koer on peatunud ühe korra vales asendis (näiteks istunud seismise asemel) või on jätnud ühe asendi vahele, on kõrgeim hinne võtte eest 7 punkti. Asendi vahelejätmiseks loetakse seda, kui koer võtab sisse vale asendi, kui ta liigub pärast käsklust rohkem kui ühe oma kehapiikkuse võrra, kui koerajuht annab teistkordse käsu või kui koerajuht on kasutanud koera asendisse käskimiseks tugevaid käemärke ja kehakeelt.

Kui koer ei suuda üldse peatuda, et asendit sisse võtta, s.t. ei ole peatunud enne, kui koerajuht on ümber pöördunud, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Koera peatamiseks võib anda teistkordse käskluse ja kui koer peatub enne, kui koerajuht on jõudnud järgmise pöördumiskohani, võib võtet jätkata, aga selle eest ei saa hindeks rohkem kui 6 punkti.

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata kõrvalkõnnile, samuti sellele, kas seismise, istumise ja lamamise asendid on paralleelsed kujuteldavate joontega, mis ühendavad algus-, pöörde- ja lõpp-punkte. Vigadeks loetakse aeglane liikumine, aeglane seismis-, istumis-, lamamisasendi sissevõtmine, viltused asendid, halb kõrvalkõnd, liikumiskiiruse muutmine, nurkade ümardamine, õigest kursist (kujuteldavate ühendusjoontega paralleelne) kõrvalekaldumine ja enese pööramine, et koera vaadata. Selliste vigade eest vähendatakse hinnet 1-4 punkti võrra.

Lisakäsklused asendite sissevõtmiseks ei ole lubatud. Käemärkide ja kehakeele kasutamine seismis-, istumis- ja lamamiskäskude andmisel on tõsine eksimus, mille eest võetakse maha mitu punkti. Hinnet alandatakse sõltuvalt sekkumise tugevusest ja kestvusest 3-5 punkti võrra, võtte võidakse lugeda ka mittesooritatuks.

VÕTE 3.5 4]

Juurdekutsumine koos seismise ja lamamise peatustega [Koeffitsient

Käsud:

“Lama”, “Koht”, “Siia ” (3 korda), “Seisa”, “Lama” või käemärgid.

[Käemärgid: lubatud on kasutada nii ühte kui ka kahte kätt]

Sooritus:

Koerajuht paneb koera lamavasse asendisse ja läheb temast osutatud suunas eemale 30-35 meetri kaugusele. Liikumisjuhi loal kutsub koerajuht koera enda juurde. Kui koer on jõudnud läbida umbes kolmandiku vahemaast, annab koerajuht koerale käsu seisma jääda. Liikumisjuhi märguandel kutsub koerajuht koera uuesti. Kui koer on läbinud umbes kaks kolmandikku vahemaast, käsib koerajuht koeral minna lamavasse asendisse. Pärast teist peatust kutsub koerajuht koera liikumisjuhi loal enda juurde algasendisse. Liikumisjuht ütleb koerajuhile ainult seda, millal koera kutsuda. Peatumiskäsus annab koerajuht märkide (koonuste) juures iseseisvalt. Võib kasutada nii suulisi käsklusi kui ka käemärke, näiteks suulist käsku ühe asendi jaoks ja käemärki teise jaoks, aga neid ei tohi kasutada üheaegselt. Juurdekutsumisel võib käsule lisaks hüüda koera nimepidi, aga nimi ja käsklus peavad moodustama terviku ja koer ei tohi tajuda neid kahe eraldi käsklusena.

Hindamine:

On tähtis, et koer reageeriks kõigile juurdekutsumiskäsklustele innukalt. Koer peab liikuma reipalt, ühtlases tempos ja vähemalt kiires traavis. Aeglane liikumine loetakse veaks. Koera kiiruse hindamisel tuleb arvesse võtta koera tõugu. Koer peab peatuma kohe pärast käsku. Peatumise hindamisel tuleb arvesse võtta koera liikumiskiirust. Kiiretele koertele on lubatud peatumisel teatud mööndus, aeglaselt liikuvatele koertele mitte. Peatumise eest täispunktide saamiseks ei tohi koer pärast peatumiskäsu saamist liikuda üle ühe oma kehapikkuse. Selleks et peatumise eest üldse punkte saada, ei tohi koer pärast käsu saamist liikuda üle oma kolme kehapikkuse. Kui juurdekutsumise käsk antakse rohkem kui 3 korda, on kõrgeim võimalik hinne 7 punkti. Kolmanda juurdekutsumise käsu puhul ükskõik millise asendi juures loetakse võtte mittesooritatuks.

Kui koer jätab vahele ühe asendi (s.t. ei peatu umbes oma kolme kehapikkuse piirides), on kõrgeim hinne 7 punkti. Kui koer ei proovigi ühes asendis peatuda, on kõrgeim hinne 5 punkti. Kui koer ei peatu kummaski ettenähtud kohas või võtab asendid sisse vastupidises järjekorras, siis loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer peatub ühe korra vales asendis, on kõrgeim hinne 7 punkti. Kui koer vahetab asendit, võetakse hindest maha 2 punkti. Kui koer tõuseb istuma või seisma enne esimest juurdekutsumiskäsku või liigub kohalt alla 1 oma kehapikkuse, võib hindeks anda 8 punkti. Kui koer liigub enne esimest juurdekutsumiskäsku üle ühe oma kehapikkuse, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

VÕTE 3.6

Suunatud eemale saatmine, lamama minek ja juurdekutsumine

[Koeffitsient 4]

Käsud:

“Edasi”, “Seisa”, “Parem/vasak” ja/või käemärk, (“Seisa”), “Lama”, “Siia”.

Sooritus:

Enne võtte algust peab koerajuht kohtunikule teatama, kas ta käsib koeral ruudus kõigepealt seisma jääda ja siis lamama minna või otse ruutu jõudes lamama minna. Koerajuht saadab koera ringi ja annab käsu ringis seista. Koer peab ringis seisma nii, et kõik tema 4 jalga on ringis sees. Ringi raadius on 2 meetrit ja selle keskpunkt on võtte alguspunktist umbes 10 meetri kaugusel. Ringi keskpunkti võib tähistada väikese märgiga (mitte koonusega), aga see ei ole vajalik. Ringi ümbermõõt peab olema muudetud nähtavaks, märgistades see tervenisti või vähemalt 8 punktis (lühikeste silmahakkavate teibitükkidega, kriidiga, vms).

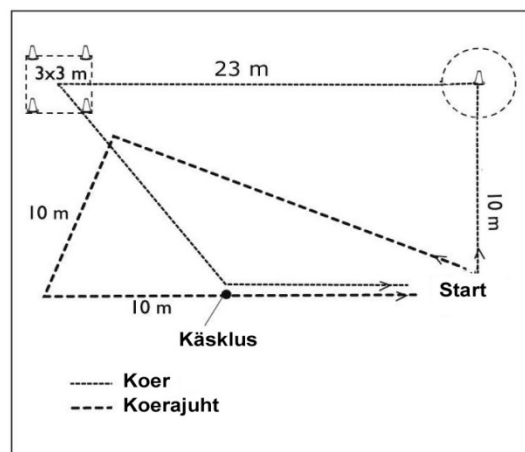
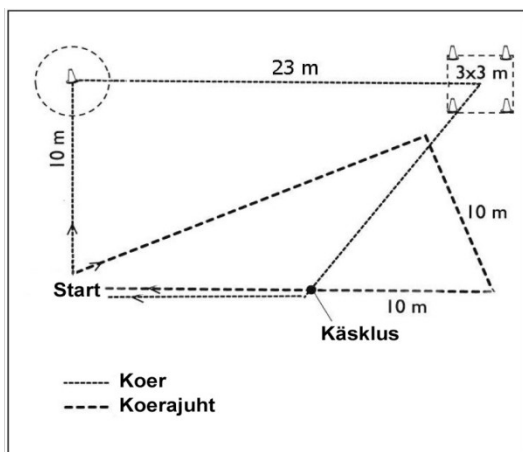
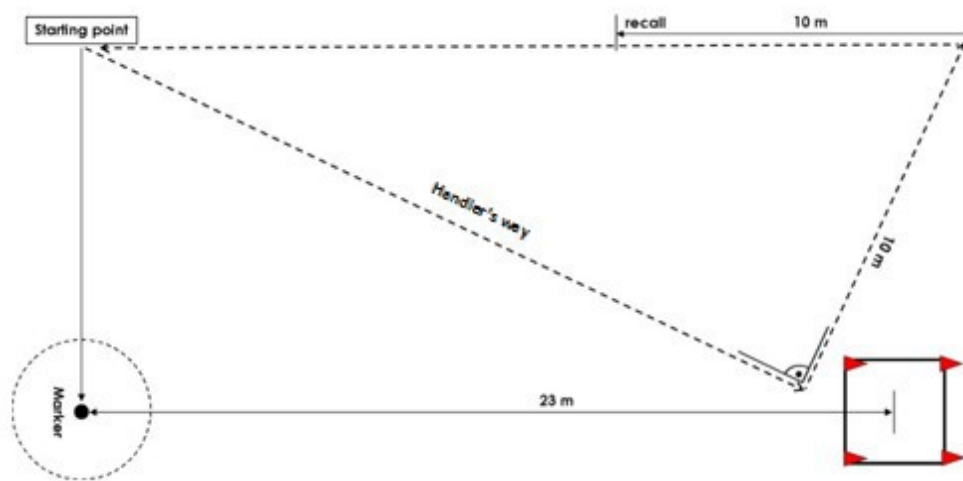
Pärast seda, kui koer on umbes 3 sekundit ringis seisnud, saab koerajuht märguande suunata koer 3 x 3 m pindalaga ruutu, mis asub umbes 25 meetri kaugusel (ruudu keskpunkti kaugus) alguspunktist. Koer peab liikuma ruudu juurde sirgjooneliselt ja sisenema ruutu eestpoolt.

Ruudu ja ringi piirid peavad asuma vähemalt umbes 3 meetri kaugusel võistlusplatsi servast. Ruudu nurgad märgistatakse koonustega (kõrgus umbes 10-15 cm). Koonuste väliskülgi peab ühendama nähtav joon (märgistatud näiteks teibi, kriidi või lindiga).

Kui koer jõuab ruutu, käsib koerajuht tal kõigepealt kas seisma jääda ja siis lamama minna või otse lamama minna. Kui koerale antakse käsk seista, peab koera asend olema konkreetne ja stabiilne, enne kui talle antakse käsk lamama minekuks.

Liikumisjuhi märguandel liigub koerajuht koera poole. Kui koerajuht on umbes 2 meetri kaugusel koerast (koerajuhti ei suunata ruudu sisse), siis teeb ta liikumisjuhi loal pöörde, liigub edasi ja pärast umbes 10 meetrit pöörduv uuesti ja liigub tagasi alguspunkti poole. Pärast veel 10 meetri läbimist annab liikumisjuht talle korralduse koer enda juurde kutsuda, koerajuht ise jätkab samal ajal liikumist algupunkti suunas. Kui koerajuht jõuab alguspunkti, annab liikumisjuht talle korralduse seisma jääda.

Koer peab liikuma ringi ja ruudu juurde sirgjooneliselt ja sisenema ruutu eestpoolt. Nurk alguspunkti ja ringi keskpunkti ühendavate joonte ja ringi keskpunkti ja ruudu keskpunkti vahel peab olema 90°. Vaata klassi SK3 võtte 6 joonist.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele koerajuhi juhendite ja käskude täitmisel, koera liikumiskiirusele ja valitud trajektoore sirgjoonelisusele. Kui koer siseneb ruutu külje pealt või tagant, siis võetakse hindest maha 0,5-1 punkti. 10 punkti saamiseks ei tohi koerajuht terve võtte jooksul kasutada rohkem kui kuut käsklust, millest kuues on käsk ruudus seisma jääda. Teine võimalus on kasutada siis, kui koer on ruutu jõudnud, ainult käsklust "lama" ja seega kokku ainult viit käsklust. Koer peab täitma käske (näiteks kui koeral kästakse ruudus seisma jääda, peab ta seisma, ja kui tal kästakse otse lamama minna, peab ta sellele koheselt kuuletuma).

Koera iseseisev tegutsemine toob kaasa punktide alandamise. See tähendab, et näiteks ringis tuleb anda seismiskäsk ja ruudus seismis- ja lamamiskäsk. Kui koerajuht käsku andes kohalt liigub (astub mistahes suunas), loetakse võte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koerajuht teeb liigseid liigutusi (kasutab kehakeelt), on kõrgeim hinne 8 punkti. Koera kõik neli jalga peavad olema ringis sees, enne kui koerajuht võib koera ruutu saata. Kui koer seisab väljaspool ringi, tuleb ta suunata ringi sisse, enne kui liikumisjuht annab korralduse jätkata (saata koer ruutu). Kui koer võtab ringis sisse istuva või lamava asendi, on kõrgeim hinne 8 punkti. Kui koer istub või läheb lamama väljaspool ringi või ruutu, on ta võttel läbikukkunud (0 punkti). Kui koer on juba lamama läinud, ei tohi koerajuht anda uut käsku. Punktide saamiseks peab koera kogu keha, välja arvatud saba, olema ruudu sees.

Kui koer tõuseb istuma või seisma enne, kui koerajuht on sooritanud teise pöörde, loetakse võte mittesooritatuks. Kui koer tõuseb pärast koerajuhi teist pööret aga enne käskluse saamist istuma või seisma, on kõrgeim hinne 5 punkti. Kui koer liigub ruudus ilma püsti tõusmata, on kõrgeim hinne 7 punkti. Kui koer liigub ja ületab ruudu piiri enne käskluse saamist, loetakse võte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer liigub väga aeglaselt, võib talle anda kõige rohkem umbes 6 punkti.

Teistkordse seismise või lamamise käsu (nii ringis kui ka ruudus) eest võetakse hindest maha 2 punkti käsu kohta. Võtte loetakse mittesooritatuks, kui kasvõi ühte nendest käskudest tuleb anda kolmandat korda.

Käemärgid on lubatud ainult siis, kui koera on vaja suunata. Kui käemärke kasutatakse siis, kui koer on koerajuhi kõrval, võetakse hindest maha 2 punkti.

Punktide mahavõtmine juhtimise/suunamise lisakäskude eest sõltub käskude tugevusest ja koera valmidusest käske täita. Hinnet alandatakse 1-2 punkti käsu kohta.

Kui koer võtab ruudus sisse vale asendi, alandatakse hinnat 3 punkti võrra. Kui seisuasend on ebamäärane, võetakse hindest maha 2 punkti. Korduvate juhtimiskäskude eest mahavõetavate punktide arv sõltub käsu andmise tugevusest ja koera valmidusest käsku täita, hinnat võib vastavalt vähendada kas ühe või kahe punkti võrra.

Kui koerajuht näitab võtte alguspunktis koerale suunda (ringi või ruutu) või puudutab koera, loetakse võte mittesooritatuks.

VÕTE 3.7

Suunatud toomine

[Koeffitsient 3]

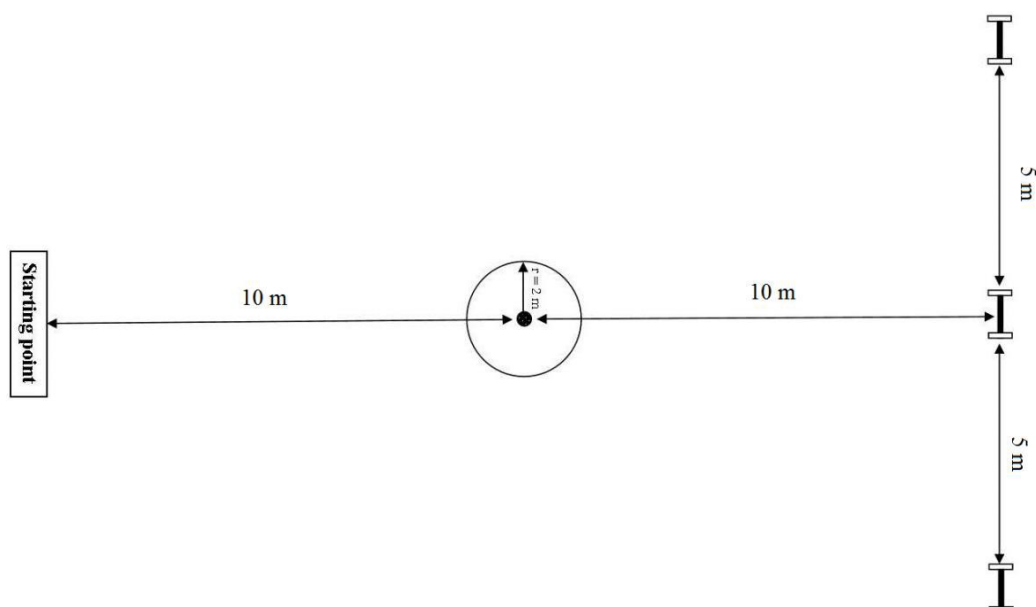
Käskud:

“Edasi”, “Seisa”, “Parem / vasak” ja/või käemärgid, “Too”, “Anna”

Sooritus:

Kolm puidust hantlit asetatakse ritta umbes 5 meetri kaugusele üksteisest ja nii, et need on hästi nähtavad. Võtte alguspunkt on umbes 20 meetri kaugusel keskmisest hantlist. Koerajuht saadab koera ringi ja annab käsu ringis seista. Koer peab seisma ringis nii, et kõik tema 4 jalga on ringis sees. Ringi raadius on 2 meetrit ja selle keskpunkt on võtte alguspunktist umbes 10 meetri kaugusel. Ringi keskpunkt on tähistatud väikese koonusega. Ringi übermõõt peab olema muudetud nähtavaks ja märgistatud tervenisti või vähemalt kaheksast kohast (näiteks väikeste silmahakkavate teibitükkidega, kriidiga, vms). Pärast umbes kolme sekundit antakse koerajuhile korraldus suunata koer parema või vasaku hantli juurde (järjekord on eelnevalt loositud), koer peab hantli ära tooma ja korrektselt koerajuhile loovutama. Suunamiskäsk (parem/vasak) ja toomiskäsk tuleb esitada tihedalt järjestikku, viivitusega esitatud toomiskäsku tõlgendatakse teise käsuna.

Liikumisjuht asetab kolm hantlit maha pärast seda, kui on loosiga tõmmatud, millise neist peab koer ära tooma. Keskmist hantlit ei määrata äratoomiseks kunagi. Esimesena pannakse alati maha see hantel (parem või vasak), mis tuleb loosi tahtel ära tuua. Hantlid peavad olema paigutatud vähemalt 3 meetri kaugusele võistlusplatsi äärest. Koerajuht ja koer seisavad hantlite paigutamise ajal võtte alguspunktis näoga keskmise hantli poole, mis asub umbes 20 meetri kaugusel. Vaata klassi SK3 võtte 7 joonist.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele täita koerajuhi suunamiskäske, koera liikumiskiirusele ja tema oskusele valida kõige lühem tee õige hantli juurde. Selleks et võtte eest punkte saada peab koer seisma ringis sees. Kui koer märgi juures lamab või istub, on kõrgeim hinne 8 punkti.

Punktide mahavõtmine juhtimise/suunamise lisakäskude eest sõltub käskude tugevusest ja koera valmidusest käske täita. Hinnet võidakse alandada 1-2 punkti käsu kohta.

Kui koer läheb vale hantli juurde, kuid koerajuht peatab ta ja juhatab õige hantli juurde ja koer toob õige hantli ära, võetakse hindest maha 3 punkti. Kui koer juhatatakse vale hantli juurest ära ilma teda peatamata, võetakse hindest maha 2 punkti.

Kui koer võtab üles vale hantli, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Kui koer pillab hantli maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhinduda võtete hindamise üldistest juhistest.

VÕTE 3.8

Ümber koonuse saatmine, asendid, eseme toomine ja hüpe üle tõkke [Koefitsient 4]

Käsud:

"Ringi", "Seisa/Istu/Lama" ja või käemärk - "parem/vasak + too" ja/või käemärk – "Hopp" – "Anna", ("Körval")

Kirjeldus:

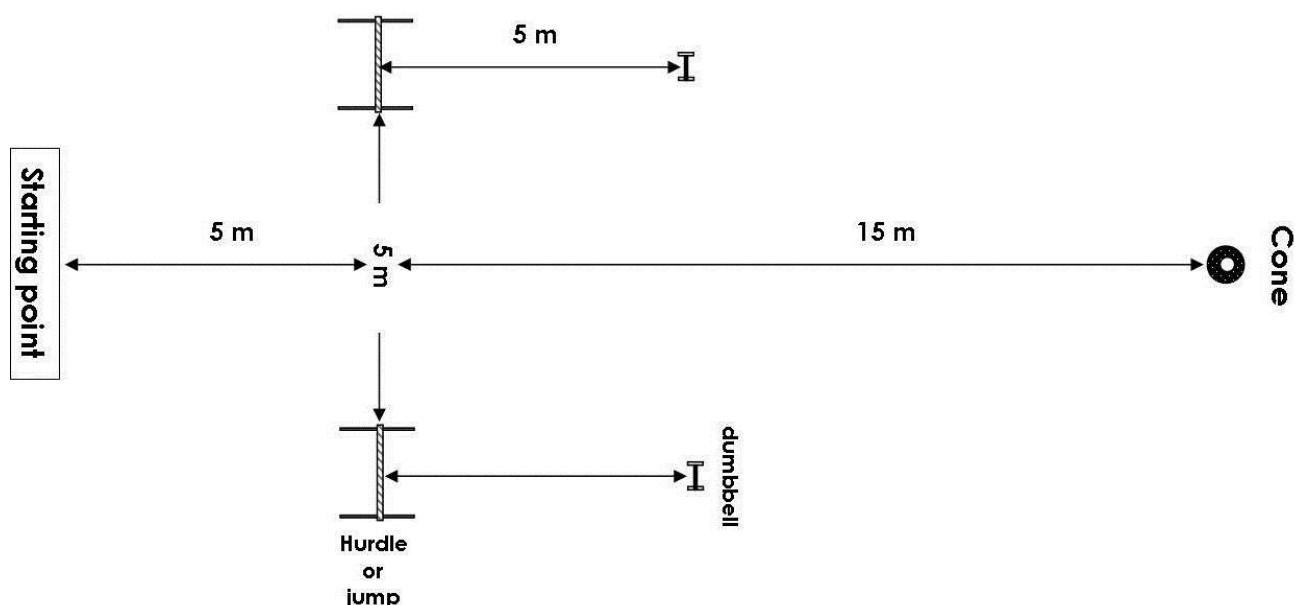
Enne võistluse algust määrab kohtunik, millise asendi (seismine/istumine/lamamine) peab koer koerajuhi juurde tagasi tulles sisse võtma. Asend on kõigi võistlejate jaoks ühesugune. Koerajuht võtab loosi, millisest suunast (paremalt/vasakult) peab koer hantli tooma ja vastavalt millisest tõkkest ta peab üle hüppama. Seega loositakse ühtlasi välja, kas koer peab hüppama üle avatud või kinnise tõkke. Sellel hetkel ei öelda veel koerajuhile suunda. Koerajuht saab suuna teada pärast seda, kui koer on asendi (seismine/istumine/lamamine) sisse võtnud. Hantlid tuleb võistluse ajal panna alati maha samas järjekorras (paremalt vasakule või vasakult paremale) sõltumata sellest, milline neist tuleb ära tuua.

Hästi nähtav, umbes 40 cm kõrgune koonus on umbes 20 meetri kaugusel võtte alguspunktist. Kaks hüppetõket (üks kinnine, laudadega, ja üks avatud, latiga) on paigutatud umbes 5 meetri kaugusele alguspunktist ja 5 meetri kaugusele teineteisest.

Võistlustel peab olema olemas kolmes erinevas suuruses puidust hantleid, mis sobivad erinevat tõugu koertele. Kõige suurem hantel ei tohi kaaluda rohkem kui 450 g. Hantlite suurus peab vastama koera suurusele, aga koerajuht võib vabalt valida, millise suurusega hantlit ta kasutab.

Sooritus:

Koerajuht seisab koos algasendis koeraga võtte alguspunktis. Liikumisjuht kuulutab välja võtte alguse ning läheb ja paigutab hantlid hüppetõkete taha umbes 5 meetri kaugusele tõketest. Pärast liikumisjuhilt märguande saamist saadab koerajuht koera koonuse ümber ringi tegema. Kui koer on selgelt koonusest möödunud ja liikunud umbes 2 meetrit tagasi koerajuhi suunas, aga ei ole möödunud hantleid ühendavast mõttelisest joonest, käsib koerajuht (iseseisvalt) koeral peatuda ja võtta sisse asend, mis on eelnevalt kohtuniku poolt määratud. Võib kasutada suulist käsku koos samaaegse käemärgiga. Umbes kolme sekundi pärast teatab liikumisjuht koerajuhile, milline hantel loositi ja koerajuht annab tema märguandel koerale käsu õige hantel ära tuua, hüpata selleks üle vastava õige tõkke, ja tulla tagasi algasendisse.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele täita koerajuhi käske, koera liikumiskiirusele ja tema oskusele valida kõige lühemad trajektoorid. Koer peab liikuma reipalt, ühtlases tempos ja vähemalt kiires traavis. Aeglase töö eest võetakse punkte maha (1-5). Koera kiiruse hindamisel tuleb arvesse võtta koera tõugu. Koer peab käsklustele viivitamatult kuuletuma. Kiiretele koertele on lubatud teatud mööndused, aeglaselt liikuvatele koertele mitte. Võtte eest punktide saamiseks peab koer püsima talle määratud asendis (seismine/istumine/lamamine), kuni talle antakse korraldus võtet jätkata. Kui koer võtab sisse vale asendi, on kõrgeim hinne 8 punkti. Kui koer pöörab tagasi enne koonust, tuleb ta uuesti koonuse juurde saata. Selle eest võetakse punkte maha. Võtte loetakse mittesooritatuks (0 punkti) kui koer ei tee koonuse ümber ringi. Koerajuht võib kasutada kahte juhtimiskäsku (iga lisakäsu eest, millele koer kuuletub, võetakse maha 1 punkt). Kui koer on koonuse ümber ringi ära teinud, peab ta koerajuhi käsul võtma sisse õige asendi (seismine/istumine/lamamine).

Koerajuht saab teada, milline hantel tuleb ära tuua (parem või vasak), pärast seda, kui koer on asendi (seismine/istumine/lamamine) sisse võtnud. Pärast seda, kui koer on hantli üles võtnud, võib koerajuht anda hüppekäsu. Kui koer ületab mõttelised hantleid ühendavad jooned, ilma et ta oleks õige hantli haaranud, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Kui koer läheb vale hantli (või tõkke) juurde, kuid koerajuht peatab ta ja juhatab õige hantli juurde (kahe käsuga) ja koer toob õige hantli ära, võetakse hindest maha 3 punkti. Kui koer suunatakse vale hantli (või tõkke) juurest õige juurde ära ilma teda peatamata, võetakse hindest maha 2 punkti.

Korduvate juhtimiskäskude eest mahavõetavate punktide arv sõltub käsu andmise tugevusest ja koera valmidusest käsku täita. Hinnet võidakse alandada 1-2 punkti käsu kohta. Punktide mahavõtmine teiste lisakäskude eest peab toimuma üldjuhendite kohaselt.

Kui koer hüppab üle tõkke teel koonuse juurde, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Kui koer võtab üles vale hantli, ei hüppa üle tõkke või hüppab üle vale tõkke, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Kui koer riivab hüppe ajal tõket, võetakse hindest maha 2 punkti. Kui koer ajab maha avatud tõkke lati, võetakse hindest maha 2 punkti.

Kui koer toetab end tõkke vastu, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Kui tõkke kukub ümber, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti).

Kui koer ennetab käske, võetakse hindest maha 2-4 punkti. Kui koer tegutseb iseseisvalt (näiteks peatub enne käsku) võetakse hindest maha 2 punkti.

Kui koerajuht näitab võtte alguspunktis koerale suunda või puudutab koera, loetakse võtte mittesooritatuks.

Kui koer pillab hantli maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhinduda võtete hindamise üldistest juhistest.

Kõigi tõkete soovituslikud joonised on ära toodud juhendi lõpus (lisa 1.1 ja lisa 1.2).

VÕTE 3.9

Käsud:

Sooritus:

Eseme äratundmine ja toomine

[Koeffitsient 3]

(“Koht/kõrval”), “Otsi”, “Anna” (“Kõrval”)

Koerajuht seisab võtte alguspunktis, koer on tema kõrval algasendis. Liikumisjuht teatab, et võtte algab, ja annab koerajuhile puidust toomiseseme (10 cm x 2 cm x 2 cm), mis on juba eelnevalt mingi eraldusmärgiga tähistatud. Koerajuht võib hoida märgistatud eset oma käes umbes 5 sekundit. Selles etapis ei ole koeral lubatud eset puudutada ega nuusutada. Liikumisjuhi märguandel annab koerajuht talle eseme tagasi ja teeb ümberpöörde. Koerajuht otsustab, kas koer näeb esemete maha paigutamist või mitte. Lubatud on käsklused "kõrval" või "koht". Liikumisjuht viib koerajuhile käest saadud eseme, ilma ise seda puudutamata, koos 5-7 sarnase esemega umbes 10 meetri kaugusele koerajuhile ja asetab need maha. Liikumisjuht asetab ülejäänud viis kuni seitse eset maha käega ja seega puudutab neid. Esemed paigutatakse umbes 25 cm kaugusele üksteisest ja nende paigutus peab olema kõigi võistlusel osalevate koerte jaoks ühesugune, ainult koerajuhile eseme asukoht võib olla erinev. Esemete paigutus on erinevatel võistlustel erinev. Koerajuhile eseme asukoha suhtes valitud paigutuses ei ole mingeid piiranguid. Vaata nõuandeid lisa.

Koerajuhil palutakse seejärel end ringi keerata ja anda koerale käsk märgistatud ese ära tuua. Koer peab leidma koerajuhi eseme, tooma selle ära ja loovutama vastavalt üldistele juhenditele.

Koeral lubatakse töötada umbes pool minutit, eeldusel et ta töötab aktiivselt ja sihikindlalt. Iga võistleja jaoks peavad olema tagatud uued esemed.

Hindamine:

Hindamisel on oluline pöörata tähelepanu koera valmidusele töötada ja koera kiirusele. Võtte loetakse mittesooritatuks (0 punkti), kui koeral lubatakse võtte alguses, enne kui ese antakse liikumisjuhile tagasi, seda nuusutada või puudutada; kui koerale antakse käsklusi siis, kui koer on esemete juures, või kui koer haarab vale eseme. Veaks ei loeta, kui koer nuusutab õiget eset otsides teisi esemeid.

Kui koer pillab eseme maha, närib või hammustab seda, tuleb hindamisel juhinduda võtete hindamise üldistest juhistest.

VÕTE 3.10

Kaugjuhtimine

[Koefitsient 4]

Käsud:

“Lama” “Koht”, “Istu”, “Seisa”, “Lama” ja / või käemärgid.

Sooritus:

Koer peab muutma koerajuhi käsul ilma kohalt liikumata kuus korda oma asendit (istumine/seisumine/lamamine). Koera taha märgistatakse kahe märgiga maha mõtteline joon. Koerajuht annab liikumisjuhi märguandel oma koerale võtte alguspunktis mõttelise joone ees lamamiskäsu. Koerajuht eemaldub koerast, minnes selleks ettenähtud kohta umbes 15 meetri kaugusele ja pöördub näoga koera poole. Asendite sissevõtmise järjekord võib varieeruda, aga see peab olema kõigi võistlejate jaoks ühesugune. Igat asendit tuleb sisse võtta kaks korda ja viimane käsklus asendi muutmiseks peab olema "lama". Liikumisjuht näitab koerajuhile asendite muutmise järjekorda kirjalike märkide, joonistuste või elektroonilise tablooga. Liikumisjuht peab seisma koerast umbes 3-5 meetri kaugusel nii, et ta ei näe käsklusi näidates koera. Liikumisjuht peab näitama uut asendivahetuse märki umbes iga 3 sekundi tagant. Koerajuht võib kasutada nii suulisi käsklusi kui ka käemärke, aga need peavad olema lühikesed ja üheaegsed. Pärast viimast lamamiskäsklust läheb koerajuht liikumisjuhi märguande peale tagasi koera juurde ja annab koerale istumiskäsu.

Hindamine:

Hindamisel tuleb tähelepanu pöörata asendite vahetamise kiirusele, asendite puhtusele, sellele, kui hästi koer asendites püsib ja kui palju koer liigub. Punktide saamiseks ei tohi koer liikuda alguspunktist mistahes suunas kokku rohkem kui ühe oma kehapiikkuse võrra. Kõik koera liikumised (edasi-tagasi, kõrvale jne) liidetakse kokku. Kui koer jätab vahele ühe kuuest asendist, on kõrgeim hinne 7 punkti. Kui aga koer jätab ühe asendi vahele ja võtab kohe järgmise asendi, loetakse võtte mittesooritatuks (0 punkti). Võtte eest punktide saamiseks peab koer käsu peale vahetama asendeid vähemalt viis korda.

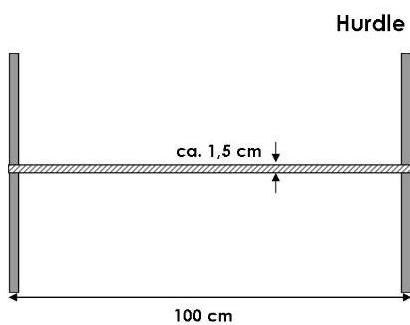
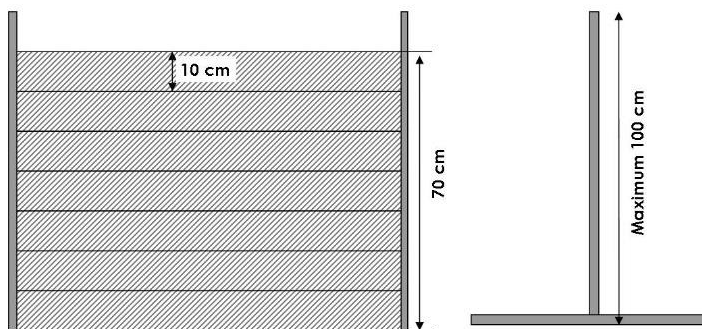
Kui koer tõuseb istuvasse asendisse, enne kui koerajuht tema juurde jõuab, on kõrgeim võimalik hinne 8 punkti. Koerajuhi rõhutatud suulised käsud ja liialdatud või kauakestvad käemärgid alandavad hinnet. (Vt üldised juhendid).

Kui asendi vahetamiseks on vaja anda kaks käsku, ei saa hinne olla kõrgem kui 8 punkti. Kui koer ühe asendi kohta antud teist käsku ei täida, ei võeta seda asendit arvesse. Esimene lisakäsklus asendi kohta alandab hinnet 2 punkti, järgmised lisakäsklused 1 punkti. Juhul kui koer kuuletub lisakäsklustele viivitamatult, võtab sisse korralikud, selged asendid ja sooritab ka muul viisil võtte suurepäraselt, võib selle võtte eest saada punkte ka siis, kui koer võtab 3-4 asendit sisse alles pärast lisakäsku.

LISA 1.1

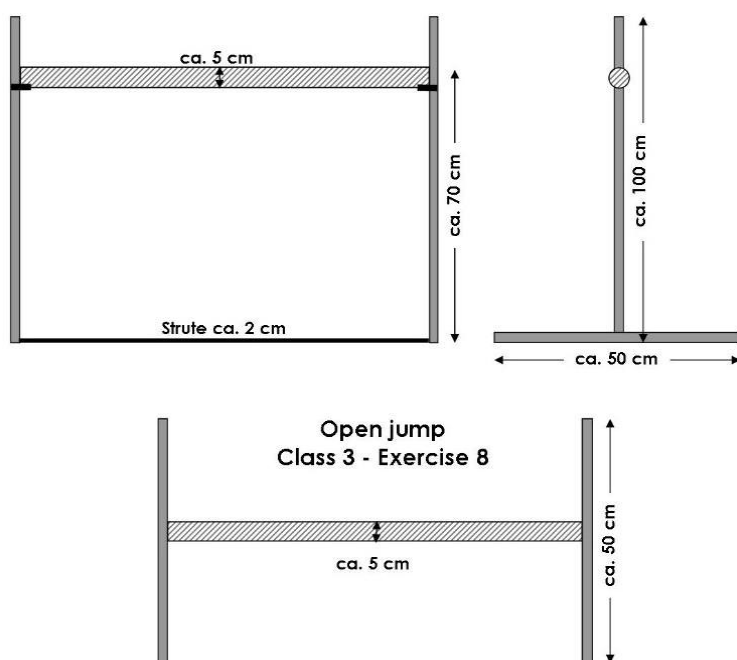
Klasside SK1 ja SK2 võtte 9 ja klassi SK3 võtte 8 tõkete joonis.

Tõkke maksimaalne kõrgus klassis SK1 on 50 cm ja klassides SK2 ja SK3 kuni 70 cm. Külgpостide kõrgus peab olema umbes 1 m. Tõkke jalad peavad olema sellised, et tõkke püsib kindlalt. Jalgade pikkus peab sõltuvalt tõkke konstruktsioonist olema 50 - 70 cm.

LISA 1.2

Klassi SK3 võtte 8 avatud tõkke joonis. Latt peab lebama vabalt, nii et see võib kukkuda kummalegi poole. Põhjas võib olla õhuke ühenduslatt, mille kõrgus ei ole üle 2 cm. On soovitatav, et lati toed oleksid nõgusad, et tuul seda väga kergelt maha ei ajaks. Latil ei tohi olla lisatugesid.

LISA 2

Klassi SK3 võtte 9 esemete paigutamise näiteid.

